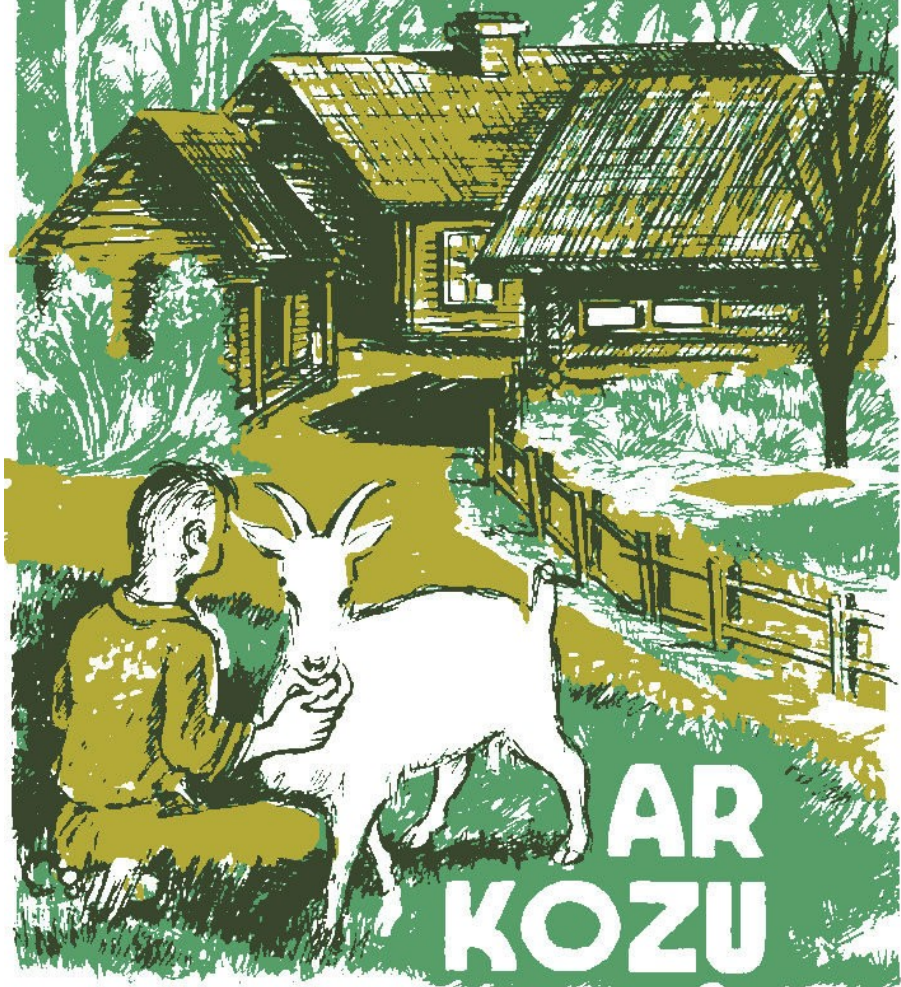

MARIJA ANDŽĀNE

PUISĀNS

AR
KOZU

Marija Andrejāne

**PUISĀNS
AR
KOZU**

A RANCĀNA IZDEYNICĪBA

Pōsoka

Dyucá ratenš, pīšķierdams ustobai dorba mōjeigumu.

Nirbāja veiklī vierpiejis piersti, vylkdami nu kūdelis smolkys boltu lynu šķīznys, kurys mirkleigā dreizumā ratenš saveja grūdā, smolkā dzejī i īrōvā īškā, apmasdams rytūšai spūlái.

Moza máitiná ai zylom acim maigijā sejenī i lynu boltim matenim vārōja mōtis dorbu. Pa řaizái pazacälá trausla rücená, kas atgōdynōja rūžainu zīdu, atdarynōdama mōtis cītūs pierstu steidzeigūs kusteibu nirbūni. Pa řaizái jōs piersteni kai rūžaini lauvmutis zīdi īgryma boltyjā lynu zeidā i pavylka dažys šķīznys iz lāji.

— Naaiztiķ, Staseiņ naaiztiķ! — ai sirsneibys pylnu bolsu apsaucá jū mōtá, maigi atgryusdama mozū rüceni.

— Býš kreklenš?

— Býš.

— Bolts?

— Kai snīdzenš.

— Saulī balynōts?

— Gaišā pavasara sauleitī i zalā zōleitī.

— Kod dzīdōš putneni?

— Da. Kod dzīdōš putneni, aicynōdami Staseiti ōrā.

— I tod tu vairs nasiedeisi pi kūdalis?

— Tod b̄yšu jau vysus lynus sasprādušá i saaudusá tūs boltā, garā audaklā.

— Tu tū paklōsi dōrzā?

— Dōrzā zam zīdūšom ōbeļņeicom.

— I Staseitá pa tū skrīš?

— Staseitá skrīš.

— Bosom kōjeņom?

— Bosom. Kōjenis nirbās, mateni pleivōš, actenis mirdzās i zīdeni nu ōbeļņeicys bierš jai mateņūs.

Staseitá sasyta rūcenis.

Gondreiž ik vokoru jei pōrcylōja sovus gaišūs sapynus kai gaišūs svātdīnis lokotus, klōsteidama tūs mōtái priškā.

Andri, atnás maņ dzárt! — nūdyucá tāvs, kas veja viervis kōktā pi durovom. Pīzacālá godu septeinu puisāns, bryuni sprūgainim motim i kaštanu acim. Jys īgōja virtuvī i atnásá nu tīnītis skrūzi skaidra iudiná. Klusā bejeibā jys tū padává tāvam.

— Jam grōmotu i mōcīs, jō esi jau lels — sacāja tāvs, slauceidams kuplōs ūsys.

— Labi, tāvs! — ļūti nagribeigi atsacāja Andris i, nūlaidš acš, gōja pi grōmotys. Samekliejš vacu pōtoru grōmotu, kurā beja mōciejušis vysī vacōkī brōli, badeidami kotru literi ai zūšš spolvys irbuli, beja gondreiž izplāsuši dažys vītys, jys tik paņ nagribeigi atškeira īsōktū gobolu i pītveicš klusāja.

— Nu. losi dielen! — skubynōja mōtá, nūglausdama jō

bryunōs motu sprūgys.

— A — Aug-san-augšan-ceļ-augšan cel-šon-šonōs... burtōja Andris, a vyss gryutīs vōrds nagribāja i nagribāja pazasacāṭ tai, kai vajdzāja. Nazkaidis sōpeigs ryugtums sakōpá Andra kaklenī, sabārdams osoru rosu puisāna garijōs skrūpstōs. Jys klusāja, ceineidamīs ai raudom. lai natyktu smīkleigs vacōkūs brōļu acīs, kuri nataupeitu zūbgaleibu.

— Nu! Kai beja? — gari stīpdams, vaicōja tāvs. — Nu liṅ tok pa daleņom! — gondreiž lyudzās mōtá.

— As... as lobōk tū koronku... — lyudzās Andris.

— Nā, jōsalīk šys patš vōrds. Raizi tai kai tai vajdzās. — skubynōja mōtá.

— Nikaida bieģšona nu gryuteibom! Maņ meikstčauļu navajag! — kai borgs spierīņš tāva bolss nūdrebāja vysūs ustobys koktūs.

Andris ai dyureiti izrausá osorys nu acim i, zūbus sakūds, nūreja raudys kai ryugtu palovmaizi. Jō tymsijōs acteņōs īzamirdzāja apjiemeibys spors.

— Andri, losi. Nā, tātá sirdāsīs... — čyukstāja par jū nūzalīkusá Staseitá, kas vysu laiku beja klusiejusá, prosdama ai sovīm četrim gadenim respektāṭ saimis dorbu i tāva bōrdzeibu.

— Piča, paleidzi! — lyudzās Andris.

Pīzacālá vīnpadsmīt godus vacīs Pītereitš i pīgōja Andram klōt, vylka ai pierstu kotrai vōrda dalái klōt, laseidams tū apzineigi, skaneigā bolsā, pīrōdeidams sovu

pōrōkumu.

Andris atkōrtōja, cikom patš varāja izlasāt.

Deveinus godus vacīs Mika, kam pōtoru škola jau beja aiz mugorys, grīzá ai sovu gona nāzi zyrga izlīktū mugoru.

Piča, kuram beja jōmōca mozīs brōlš Andris, mátá zagleigus skotus iz zyrga taiseitōju. Jys turāja rūkōs prīdis škadārnu, plāsdams nu tō dzaltonus skolas.

Jans pyna ovālus. prīdis sakņu grūzus. Divi prōvi grūzi gulāja pi jō kōjom, a trešīs stōvāja iz jō celim. Grūzeidams tūs, jys lūcāja meiksti izmārcātōs nūlūbeitōs prīdis saknis. Jys klusom riekinōja, cik naudys sajimš, tūs pōrdūdūt.

Nūzametš ceļūs pi lelō ādamō golda, Juzá pīzavārā lōptura malnyjā dzeļža mutī īspraustu garu, blōzmainu skolu. Pa tū kai zīdūša mogona kōpá iz augšu sorkona līsmā, apgaismōdama telpu.

Bārns raudzājās skola līsmā, nūlauzá atdagušū ūgli i īmátá mōla pūdā. Ūglá nūčyukstāja, sazaskordama ai iudini, apdzysa i pīzasyukusá nūgryma dybynā.

Benš reikōja vylnys sukojamū īreici, ai kurū varātu sasukōt, apleicejīm īdzeivōtōjīm vylnu i tai nūpeļnāt līkōku naudu. Jys dzyna smolkys drōtš gabaleņus gludā kūka bluči i nūleidzynōja tūs ai osom dzeļža lyuškom. Divi taidi bluči kai leli eži jau gulāja smogōs kūka stakļōs. Pa řaizái Benš pōrtraucá dorbu, lai pagrīztu poštaseitys mašinīs rūkturi i vārōtu, kai smolkī drateni nirbāja, valim grīžūtīs, myrdzynōdami krāslainū koktu.

— Kai bolta pīna straumá, palāka mygla voi malna tyučš

tá sukōsīs vylna, — jys kluseņom jyusmōja.

Bolš pacālá acš nu krystāva dōvynōtōs grōmotys, kurū vysu laiku beja lasiejš, pašliucá tyvōk Janam i ičyukstāja jam nazkū ausī.

Jana acš īzamirdzāja. Jys pasmaidāja nūslāpumu pylnu smaidu. Jō piersti pōrtraucá klūgu lūceišonu. Slapyn pazaviers tāvā, jys pazavierzāja ai vysu kebleiti tyvōk Benám i klusu jam nazkū stōstāja.

Nu Bená spieceigijom rūkom izavälá napabeigtīs vals i, dunādams pa malnū greidys kulu, nūzavälá leidz durovom, apstōdams pi malnō slīkšnā kai myrdzūšys gaismys paļtš.

Tāvs pōrstōja veit. Jō ocu draudeigīs zibinš apstaigōja dālu sejis, laseidams tymōs bailis, pazemeibu, māmu lyugumu, ilgys, nazkaidu apzajimšonu, speitu i pōrdrūšeibu.

— Kas? Kas būs? — jys nūdyucá pārkiuná bolsā.

Apstōja mōtis ratenš sovu dyucušū dzīsmi.

Jeī izbaiļōs pazavārā iz dālym.

Mozō Staseitá, kas vysu nūlasāja nu sovejūs acim, apjausdama nazkū baismeigu, īzarōpá mōtái kliepī i, pīglaudusá jōs podusái sovu pyukainū gaļveni, baileigi klusāja.

Ustobu pōrjāmá baigs klusums.

— Nnu? — atkōrtōja tāvs, satrycynōdams klusumu.

— Mūsīm tá pamož vītys... — skaidrōja Bolš, kura seji tāva borgīs skots beja tviers pōrdrūšeibu.

— Máš... — īsōcá Benš.

— Nna! Pasaulš aiz ustobys sīnom ir plots, tik plots, ka tu sovā cōlá prōtā tō vāļ naapjaud.

— Máš grybātu tū apjaust! — Boni i Boli aizstōvāja Jans.

— Máš dzeivojom kai olā...

Pīzacaldams tāvs atdarāja durovys i ai rūku nūrōdāja iz tōm.

— Ájtá! — jys beidzūt nūšņōcá.

— Tāvs... tāvs...! — īzasaucá mōtá. Nasdama kliepī placam pīplokūšū Staseiti, jei nūzastōja storp tāvu i dālym...

— Veirs, apzadūmoj...! — jei lyudzās, kod tāva draudeigūs ocu gunš vārsās pret jū.

— Tātá, tātá! — saucá Staseitá, pacaldama pret jū rūcenis i, rādzādama soltyjā dusmu tāraudā īzamyrdzam pīdūšonys syltumu, jei nūzarōpá nu mōtis kliepá i aiztaisāja durovys.

— Brōli, tātá ir lobs! jei gaiši sacāja, pazagrīzusá pret sovīm septeinim brōlim.

Lai aizdzeitu napatikšonys, mōtá klōja vakariņu goldu. Puš-zyla putra ai sānolainu rudzu maizi pazarōdāja iz bolti nūbarztō áglis kūka golda. Klusādami brōli apsāda ap goldu i nagribeigi pajámá lelōs, pošu taiseitōs, kūka lizeikys. Lānom jī tōs mārčá putrā i puštukšys lyka pi mutis, lai nūskolōtu tī sakomōtū maizis kimūsu, kas jūs mužōs it kai auga lelumā.

Atsastīpušim iz lōvys cysom, jīm nagōja mīgs. Tūs

vojōja ilgys, vodōdamys jūs gaišūs nōkūtnis klajumūs.

Nūdzysa pādejīs lōpturī īspraustīs skols, sadagdams ūgli i sabierdams smolkōs dzierksteļōs, kurys kai gaišys zvaigznis jautri pamyrkšynōja zam sagom saleidušīm gulātōjim.

Ōrā pārās viejš, klabyņōdams lūdzineicys molu i sysdams leita lasis tymsijōs ryutīs.

Sōpeigi šō vieja vaidi šūnakļ atsabolsōja tāva ōreji cītijā sirdī, kuru plyukōja sōpis, raustāja apslōpātys elsys — lykdamys tai sazarauļ sōpeigūs krampūs.

— Voi moz as sytūs iz sova mozō zāmis gabalená, audzynōdams ostoinus bārnus? — jys dūmōs vaicōja patš sáv. — Maizis jīm natryukst. Vysa šūgods raža, jau aiz laika izkulta rejis dyumūs i puteklūs, beja samolta. Rudzu mylty, mīžu putrōmi, pupys i zierni globojās klietenis teiņōs zam vōkim.

Aizgoldā borojās vepri i vīna gūtená vāļ dāvá pīnu.

Naseņ ai vacōkū dālu jys beja stōviejš mōrka vydā, vylkdams nu malnō iudiná īskōbušūs lynus, dūmōs prīcōdamīs par boltīm sīvys audaklym dōrzā zam zidūšōs ōbeļneicys.

Arī žogori beja savasti, saciersti i sasīti kiulūs, gulāja zam klietš paspōrnis.

Dāly paleidzāja, paganāja kaimiņu gūvš, paleidzāja apkūpt kaimiņu lūpus, pīpeļneidami klōt.

Jī kotrā goda tiergā sovā i kaimiņu pogostūs pōrdāvá pa garīm zīmys vokorim saplāstūs skolu kiulūs, peitus

kurveišus, karūtis, spaņus i teinis.

Niu sukōtu vylnu... b̄ytu naudená...

Šūvosor paṭ beja izlykts ustobai jauns jumts vacō, caurojō vītā.

— Maizis, syltuma i gaismys m̄ysim natryukst. Niv̄ins nu kaiminim navarās sacāṭ, ka munai saimái b̄ytu tryukums jōcīš. Vītys pamos...? — jys apzagrīzá iz ūtrim sōnim...

Kai apsis lopa jam suplōk drebāja mōtá. Jau seņ jei beja maniejusá nazkaidu namīru paaugušs dālu acīs, nazkaidys ilgys jūs kremtá.

Jei manāja i tū, ka nazkaida sovaida vāsmá atplyudá šur nu Rīkstu kolna pūsis, attōlynōdama tū dzeivis krostu, kuru beja gōjuši jī ai tāvu, nu tō krosta, pa kuru ir jōit jūs bārnim...

Kai stypra mīlesteibys laipa jei raudzāja nūgulṭ storp šīm divejim krostim, ļaudama tāva bordzeibai i dālu ilgu trauksmái it pōri sovai sirdái.

Dzierdeidama veira nūpyutys, jei atjāmá sovam koklam cīži apveitōs aizmygušōs Staseitis rūcenis, maigi nūlyka tōs zam sagas, pazagrīzá pret veiru i nūglaudá jō nūsolušū placu ai sovu cītū spriediejis rūku.

— B̄yš jau labi...! — jei mīrynōja.

Kod tāvs klusāja i jei vairs nabylda ni vōrda, mūceidamīs māmōs sōpōs.

*

Ausa jauns rudiná reits, bārdams zaltaini sorkonus saulis storus par b̄udys kūši dzaltonū skaidu jumtu.

Septeini brōli ōvā kōjis tōlyjam celám.

Beidamīs, ka mōjis šaurumā jī naizdūmoj otkon kō jauna, tāvs beja jūs syutiejš iz tōlejū mežu pec lītys kūkim, lozdu zorim, prižu sakņom.

Mōtá aicynōja salasāt rīkstus.

Bená peitijā prižu sakņu grūzā jei īlyka dīniškys: puškukuli rudzu maizis, gobolu vuškys galis i sīru.

— Mežā vyss labi garšoj — jei sacāja, izvadeidama dālus pa durovom.

Jej pacālā rūku i pōrkristāja ai tū sovus septeinus dālus.

Septeini brōli, sōcūt ai vyslelōkū leidz vysmozōkijam, īmārcá sovu lobūs rūku eikšus svieteitā iudinī i apslacāja ai tū sovys pīris.

Kai dzārvis malnā kōsī pazaceļ pret dzidrijīm rudinā dabasim spōrnōdamys pret sauli, tai septeini tāva dāly, īdami garā ryndā, dāvās pret meža lopōjumu.

— Dīvs, vodi jūs ceļus i syuti sovu sorgēngeli jīm leidza!... — lyudzās mōtá, ai acim jūs pavadeidama, leidz jī leidzeigi dzārvjom izgaisa.

Tykuši mežā, brōli lītiški apzavārā, kas jīm bētu nūdereigs, i pajāmá leidza.

Tai klejōdami, jī nūnōcá pi Rīkstu kolna, nūmátá tō pakōjī sovys savōktōs nostys i apzasāda tī sabyrušjōs dzaltonijōs lopōs.

Vacōkīs izjāmá dīnišku maizi i sadalāja tū septeinōs leidzeigōs daļōs, taipaļ jys sadalāja gali i sīru.

Pa parodumam pōrmatuši krystu, brōli tīsōja dīniškys,

nabyldami cyts cytam ni vārda, jō olkonums beja lels.

Paāduši jī nūzalīcá par takūšū strauteni, kura sudobrōtijā iudinī šyupōjās dzaltonys lopys, i atsadzārā, dzāsdami slōpis.

Benš atlīcá taisnus sovus plotūs placus, izstaipāja muskuļōtōs rūkys.

— As kōpšu Rīkstu kolnā! — jys sacāja.

— As tāv paleidzeišu! — atsasaucá Bolš, ūtrīs pec vacuma.

— As raudzeišu pa jiusu pādim! — apjiemeigi sacāja trešīs — vōrdā Jans.

— As raudzeišu koč leidz pusái! — saucá videjīs — Juzá.

— As... as koč leidz tam dzaltonijam lozdu kryumam. Tī salaseišu pylmys kuldys rīkstu, kū āšt pa celám iz mōjom — sacāja Miks vōrdā — pīktīs kōrtā.

— As īzačersū tāv svōrkā i tu izvilksi mani augši... — sacāja Piča sastīs pec kōrtys.

Septeitīs — vysmozōkīs klusāja. Jys aizlyka rūku viers acim i raudzājās, kur viers zaltaini nūdzeļtiejušūs lozdu kryumu opolyjōm golūtņom šyupōjās mōkuli kai zīdūšu īvu kryumi pavasarī.

Tai verūtīs, Andram nūreiba gaļvená i jys pakryta sabyrušijōs lopōs. Čabynōdams tōs ai sovīm mozīm pierstenim i klauseidamīs tūs čalā, jys gurdoni nūzažōvōja i soldoni aizmyga.

Pa tū laiku vacōkīs brōļš atsaroda labi augši. Tvardams ai sovom plotijom dalnom aiz pīkaļnī augūšim kryumim atsaspardams kolna naleidzonijūs sōnūs ai kōju pādim, jys dūšeigi trausās iz augšu.

Aiz jō, cyts cytu mudynōdami, sekōja pīci jaunōkī brōli.

Jū augšōk kāpá brōli, jū stōvōks kīiva kolns, jū vairōk vajdzāja pīzapyulāť, lai tyktu iz prīšku.

Syuri sōpāja rūkys, sadūrtys iz kryumu osijīm zorim, ašņōja kōjis, sadūrtys cauri nūplāstijom postolom.

Svīdri leja aumaļom...

Lyuza kaidš zors, pasleidāja kōja i kritīnš iz lāji beja naizbāgams. Tai jī kiuliņōja atpakaļ, leidz atsasyta pret kaidu spieceigi īaugušū kryumu.

Atgivuši elpu, nūrausuši svīdrus nu pīrom, brōli trausās nu jauna.

I beidzūt! — lai slaveits naatlaideibys seikstums! — patš vacōkīs atsaroda kolngolā.

Tá jys palyka māms nu breinumim. Zami viers jō golvys peļdāja mōkūni. gondreiž aizskardami ai sovīm myrdzūšīm spōrnīm jō skuju dzaltonūs lopu i sylnu pībyrušūs motus. Kai gaiši saulis putyni, nasdami sovūs zeļteitūs kņōbūs bolti sudobrōtys krizantemys, jī traucās zylyjūs dabasūs preteim myrdzūšai saulái. Kur agrōk ap zylū tōli vejōs nūslāpums, tagad Benám vyss beja skaidri pōrradzams i saprūtams.

Vyss kolna vierss blōzmōja, pylns vīgli nūdzeļtiejušu lozdu kryumu, nu kurīm poukšādami kryta

dzaltonbryuni, gotovi rīksti. Pasperūt sūli, jūs cītō čaula lyuza zam vacōkō brōlā spieceigijim pādim.

A lājī?

Vysa apleicejō dzeivá izlykta kai iz dalnys: kaisa saulis zaltā mōjeņu jumti, zaltaini laistājās azari, kai dabasu spīgeli šyupōdami sovūs atspulgūs sylus, bierzš i dīvnomus...

Kai laimis celeni viers zemnīka sastrōdētōs dalnys krystōjōs lelceli iz kolnainōs zāmis, šyupōdami iz sovom cītijom mugorom gon vīntuļus gōjiejus, gon smogus labeibys vazumus, gon straujūs rikšu mīļōtōjus vīglyjōs karīžōs, tá pacaldami jūs kaļnenī, tá nūlaidami liknī, tá pōršyupōdami upis tyltam pōri.

— Beņ, tu maņ ai sovu plotū mugoru aizklōji skotu! — izdzierdā vacōkīs brōlš nōkušō brōlā bolsu.

Jys sazatoryučš atsavārā atpakaļ, kur pi pošys kolna viersyunis rōpōja priškvacōkīs Bolš. Nūzalīcš jys snādzá tam rūku, lai paleidzātu tikļ pošā viersyunī.

Priškvacōkīs snādzá rūku trešijam, trešīs videjam, videjīs — pīktijam, pīktīs — sastijam. Tai vārtinī, atsaspardami ai kōjom, aizačardami aiz kolna sōnūs augušim kūkim, seši brōli tyka augstijā Rīkstu kolnā...

Tok septeitis. vysmozōkīs, vāļ soldi gulāja Rīkstu kolna pakoji iz meža mōtis paklētōs zelēteitu lopu sagys.

— Rau, rau! Tū īleji upis leikumā... redzit. Tī as ceļšu iudiná patmalis, maļšu myltus... — sacāja vacōkīs, kas jau beja apjiedzš augstō kolna varoneibu. sovīm vāļ

apstulbušim brōlim.

— As grybātu tī... tymā azara krostā izbyuvāt gleitu mōjeni, veit stypru auklu teiklus, māsť tūs azarā i viļķť ōrā sudobra leidakys, — ikārdynōts, sacāja priškvacōkīs.

— A tī, raug, kur tī daudzi celi satak vīnā krystōjumā, tī as ceļšu smādi. Apkaļšu ceļōtōju zyrgus, apmaineišu tīm nūdylušūs pokovus pret jaunim i klauseišūs, kai jūs kōju trūksnis nūdimdās iz vysom pušom, pausdams muna dorba slavi. Kaļšu sudobra gradzynus i soktas.

— As grybu tī, tymā kolnā, pi tōs ūzulu bierzš cālť greznu vīsneicu, ireikōť kuplu ōbeļdōrzu ai greznom pučom ap mōji. Kotrs nūgurušīs tī varās nūmozgōť celā putekļus, ībaudāť atspierdzynūšu augļu sulu i klusynōť sovys dvāselis ilgys pi puču zīdim munā dōrzā.

— As palikšu tāpať kolna viersyunī. gaļdeišu cītūs rīkstu kūdulus, ceļšu itā augstu tūrni ai lelu gaismys spuļdzi pošā golā i, īdedzš tū, tymsā naktī apgaismōšu jiusu ceļus... — sacāja pīktīs.

— A as... as palikšu tovys gaismys lūkā, pazemeigi siedeišu tova tūrnā pakōjī i vārōšu sovu brōļu dzeivi lājī... apraksteišu tū... — sacāja sastīs.

— Brōli... Brō-li! — skali i žieleigi saucá nu kolna pakōjis. Iz kūku golūtņom pōršyupōts, atlidōja mozō Andra izbaiļu pylnŷ bolss...

— Brō-ōli!...

Niu tik brōli sazagiva, ka jūs mozīs mīluleitš beja palicš lājī.

Benš nūzalīcá pōri kolna kraujai i, salicš sovys plotōs plaukstš taurā, sveicynōja jū nu Rīkstu kolnā viersyunī nūklivušim brōlim.

Jī sataisāja nu lozdu klūgom garu viervi, pīsāja tōs golā tukšu dīnišku grūzu i nūlaiduši tū lājī, pavielāja tymā īkōpt mozijam Andram. Kūpejim spākim jī tū izvylka Rīkstu kolna viersyunī.

*

— Nav labi! — kai pōrmasdams mōtis kaidražiejū drūšynōjumu.

«Bjš jau labi!» — sacāja tāvs.

— Da, Dīvs viņ zyna, kur jī bjš palykuši? — skumeigi nūzapyutá mōtá i, aizagrīzusá iz cytu pusi, nūslaucāja prīškautā osorys...

— Kai gōjputni mōkuļūs... pazacālá i aizlidōja... — jei pazagrīzusá pībylda.

Solta i osoraina pagōja zīma tāvam ai mōti.

Lai gon Staseitá auga augumā, atsateisteidama prōtenī, a dāly... septeini dāly beja kai iudinī īkrytuši.

Tāvs bādōs īrōvā varonūs placus, a mōtis skumeigū pīri rūtōja dzilis sōpu vogys. Jūs obu motūs beja sabyrusá rudiná solna.

Biži vokorūs, sprāsdama meikstus lynus, mōtá tūs moz vairs atškeira nu sovu apsormōjušūs motu škipsnom, sprāsdama pa kaidam sudobrōtam pavedīnám, ģausdama audaklā pa skumeigam rokstam nu sovys sasōpiejušōs sirdš.

— Býtu maņ muni septeini dāly... — sacāja tāvs, vārdamīs pa lūgu iz sovīm naapstrōdōtīm teirumim, pa kurīm Staseitá ganāja vuškys. Apslāpts ticeibys akords īzaskanāja jō zamijā bolsā, kuram pec dālu pazusšonys nabeja vairs dyucūšōs bordzeibys.

— Da... Kur ir muni ilgu bolūži, kam nadzierđ jī munys sirdš sōpu klīdziņu?...— gondreiž vaidāja mōtá, myrdzynōdama pavasara saulī sovus sudobrōti boltūs lynu audaklus, nu kurim jai iznōktu trejs krakly jōs septeinim dālym...

— Tāt...! Māmeņ...! Brōli... brōli nōk! — skanāja pōrsteigts Staseitis prīceigīs bolss.

Mōtá kai svieteidama pacālá rūkys.

Tāvs sazakustāja. Jō bādu nūspīstī placi īzadrebāja prīcā.

Namenī beja dzierzams trūksnis.

Staseitá plaši atvārā ustobys durovys i sveicynōja namenī sagōjušūs brōļus.

Jei stōvāja iz slīkšná i skaitāja tūs, voi ir vysi atsagrīzuši.

Septeini brōli apstōja tāvu i mōti, zamu nūlīkdami golvys i nūlykdami pi jūs kōjom sovys dōvynys.

Vacōkīs — Benš nūlyka boltmaizis kukuli.

— Tys ir nu munu patmaļu plašajīm teirumim! — jys sacāja.

Prīškvacōkīs — Bolš nūlyka grūzu sudobrōtu zyvu.

— Tōs nu munim azara iudinim! — jys sacāja.

Trešis — Jōņš nūlyka tāvam pi kōjom tārauda pokovu pōri, myrdzūšu sudobra soktu pi mōtis kōjom i zalta gredzinteni izmaucá Staseitis pierstā.

— Tī nu munys kaļvis dzierkstūšom loktom! — jys sacāja.

Catūrtis — Jezups nūlyka kurvi ai auglim.

—Tī nu munys lauksaimnīceibys kuplō dōrza! — jys sacāja.

Pīktis — Meikuls nūlyka grūzu ai buteļom dzierkstūša veina.

— Tī nu munys vīsneicys pogrobim! — jys sacāja.

Sastis — Pīterš nūlyka zalta burtim apraksteitu, smogū bryunōdā īsītu grōmotu.

— Tei nu munys gora gaismys atspeidumim! — jys sacāja.

Septeitīs — Andris, kas tagad jau beja pavysam lels, nūlyka kliēpi sudobra boltu krizantemu.

— Tōs nu vīglēm dabasu mōkulim, kur laižās gōjputni, nasdami sovūs zalta kņōbūs breineigi vyzūšys dvāselis gaismys apmyrdzātys pučis.

Iļzeitá beja bōrineitá.

Jōs māmená myra, jai pīdzymstūt.

Tāvs nazynōja, kū īsōkṭ ai lelū brākuli, kura, navarādama sazamīrynōṭ ai mōtis zaudeišonu, brācá tai, ka skanāja paṭ kaimiņu pogolmā.

— Bārnāmajdzeiga kūpieja! — teicá jam kaimini i tāvs precājās ūtrū ṛaizi.

Iļzeitái beja pamōtá.

Jeī pīpīldāja bārna viederēni ai syltu putru i tys beja vyss, kū Iļzeitá sajamá nu sovys jaunōs mōtis. Jōs mīlesteibys olkstūšō sirsnená navarāja jaunijai mōtái pīzačárṭ. Kai vojōts dzeivinīcēnš jeī manāja, ka brākṭ nav izdeveigi, partū ka pamōtá sazanyknōja i īplikāja Iļzeitis vōrgū mīseni tai, ka pamōtis cītō rūka īgryma meikstijā vītenī i teī aizadaga nu sōpōm kai gunš. Bārns, prūtams, spīdzá vāḷ vairōk, leidz pīkusa, īzavylka sevī i aizmyga. Jys instinktīvi nūjauta, nu kurōs pusis tyvojās brīsmys i sorgōjās. Atsamūdusá Iļzeitá mozlīt īzakunkstāja, atgōdynōdama sovai pamōtái tukšū viederēni i tivleņ otkon apklusā.

Actenis, kurys jai beja lelys i tymsi zylys, saudājās

apleik, maklādamas kō naparosta i atrodušys, tīcās pec tō ai vysu kermeneiti.

— Bārns kepurojās! — sacāja pamōtá sovam veiram i izjuta taidu kai pateiceibu pret bōra bārnu. Tys beja jōs dūmōs, a rūkys jai nazacālá, lai koč kai izpaleidzātu bōrineitái. I kū jai par tū varāja pōrmást? Nabeja jau pošys bārns, nu pošys sirdš atkritš. Pītyka ai tū, ka jei násá pamōtis vōrdu.

Kod Iļzeitá tyka ōrā nu šyupelá, pyrmīs dzeivīs radiejums, kam jei pīzaskōrá, beja kačš Murla. Ņūrdeidams tys gōja Iļzeitái apleik, kod jei sādāja iz greidys iz paklōtō lupotu deča, vylkdams ai sovu garū ásti par bārna placim i dagunu. Jys apūšņōja Iļzeitis rūkys i, atradš galis, sīra ci sakoltuša kringelá gobolu, kōri tū apādá. Cikom kačš ádá īgiutū gordumu, Iļzeitá ilyka sovus nūsmulātūs piersteņus kača meikstijā spolvā. Jei mieginōja tū cālť ai obom rūkom iz augšu, izdūdama prīceigys skanis: «Uhu, nū!» Kačš, sovukōrt, glausdamīs jai klōt, nu sōkuma tū vairōkys řaizis apgōzá, par kū Iļzeitá nazaļaunōja. Jei manāja, ka kačš ir dzeivs, kod rādžāja tū sūļojam iz jū. Kačš ņūrdāja, slāja kupri, kustynōja ásti i glaudās Iļzeitái klōt.

Kod kačš aizgōja prūjom, Iļzeitá žieli nūzavārā jam pakaļ. Jei izgryudá žālyš skanis.

Īh-ī-ī! — Jei žieli īzasaucá i centās kači panōkť, a siežamvītená beja par smogu i navarāja sekōť gaļvenái

leidza.

Iļzeitá raudōja.

Jei tvārá vīnu, ūtru pamōtis nūlyktū spieļu līteni i īgnumā trīcá pret greidu.

Kaidu dīnu, kod Murla beja ai Iļzeiti spieliejīs, apiedš jōs kimūsu i izlaiziejš rūcenis, jys sadūmōja izīt, peļōt. Iļzeitá jam žieli nūzavārá pakaļ.

— Īihī-ī-ī! — jei saucá i centās kači panōkt. Jei pašliucá iz vīna gūrnená, atsabaļsteidama ai rūku iz greidys, it kai airādama, styumās iz prīšku i panōcá kači, kurs beja apzastōjš ustobys vydā. Iļzeitá ai obom rūceņom īzačārā ástī i prīceigi īzasaucá: A! aā! Tai jei īzamōcāja kustātīs. Tagad kačš, maneidams maitini dzanamīs sáv pakaļ, apzastōja i pagaidāja. Murla beja vacs i par natikšonu pālōs seviški naskuma, a pamōtá jam deveigōk pasvīdá gali, lai tik kavejās ai bārnu.

Vīnu ŗaizi, kod kačš, grybādams apzagult, izlēcá iz siedeklá, Iļzeitá šliucá jam pakaļ i, apzastōjusá pi siedeklá, raudzājās dzeivinīkā. Jei aizāčārā ai rūceņom pi siedeklá molys, atsaspārā... breinums! — Stōvāja iz kōjom. Kai pukstāja jōs mozā sirsnená! Vaidzeni pīplyudá sōrti... Iļzeitá stōvāja poša iz sovom kōjom i jōs plaši īplāstōs actenis beja tyvu, tyvu kača syltyjōm acim.

— Eehee... e...! — jei saucá skalā prīcā i atkryta sādus iz greidys... Atgivusá elpu, jei trausās nu jauna, jō apjaudá sevī lelu cylvāku. Vysys lītys rōdājās cytaidā gaismā — nu

augškys. Jei atsaspārą styngrōk, pazameidāja i, ūtru kōjeni pacālusá, mieginōja nūstōvāt iz vīnys. Vysaiž varāja. Rūku nadzeni beja īzaciertuši siedeklá molā, tai ka pa ŗaizái nūkrakškāja lyuzdami. Piersteni beja sōrti — ašná pīritieši.

Kačam glaimōja Iļzeitis naatlaideigō sekōšona. Jys, tai kai prīcōdamīs par bārna panōkumim, lobsirdeigi ņurrōdams, dāvās jai preteimā. Iļzeitis actenis sekōja sova drauga ástis kusteibom, kas sazagrīzá kai atsperá, izastīpá taisna voi leigōjās iz vīnu i ūtru pusi.

Kod kačš gōja prūjom, ari Iļzeitá paspārą sūli iz tū pusi, ai rūceņom pi sūla molys treidamōs.

—Eeee! tee! — jei saucá, spardama ūtru i trešu sūli. Tai bōra bārns īzamōcāja staigōt i beja jau lela.

I ŗaizī ai šū prīcys lelumu pošys apzinī jei tyka it kai mozōka pamōtis acīs. Pōrzavītojūt nu vīnys vītys iz ūtru, nu ustobys kokta iz koktu, jei, ai rūceņom tvardamōs, aizčārą vīnu ūtru lītu i nūrōvá voi apgōzá, paļ samaitōja, par kū jōs mozō, marmoram leidzeigō rūcená krōsōjās sorkona nu pamōtis plikim. Jei īnásá i parōdāja Iļzeitái bārza žogoru pōra ŗaizis īsysdama i draudādama ai vōrdim, kurus Iļzeitá nasaprota. Jei vārās tik pamōtis borgijōs acīs i saprota tōs draudu guntenis, kas tī saudājās.

Iļzeitá otkon raudōja.

Kai jū mīrynōdams, Murla beja klōt i, glausdamīs ai sovu lunkonū ásti, izslaucāja Iļzeitis osorys.

— Mām, mām! — saucá cyti bārni, rádžādami sovys mīlōs mōtis. Iļzeitái šys vōrds beja svešs, jō nivīns jai namōcāja tai saukṭ.

— Murla, Murla! — teicá pa řaizái Iļzeitis tāvs, nūzatupṣ pi bārna, kurs spielājās ai kači.

— Mulla, Mulla! — atkōrtōja Iļzeitá, ai obom rūceņom īzatvardama kača meikstijā spolvā.

Pagōja laiks i Iļzeitá labi paauga, tai ka sovam lobijam draugam Murlai poša varāja tikṭ leidza pogolmā i dōrzā.

— Murla, Murla! — jei saucá, tū rádžādama voi īdama tātái pakal, svōrka stārbelī īzačārusá.

— Murla, Murla! — meiksti samtaina skaná vālās pa pogolmu, atsabolsōdama lelyjā līpā, nu kurys putineņu pōrs nūzavārá jai pakal.

— Murla, Murla! — Iļzeitá saucá, siežūt pi iedīnā golda, i kačṣ ryukdams glaudās jai klōt. Jei nūlyka pi kačeiša purná sovū galis gabaleni.

— Äd, äd, Murla! — jei teicá, nūzavārdama, kai kačṣ kōri tū apādá.

Kod Iļzeitá pacālá acṣ iz goldu, jei iztvārá pamōtis borgū skotu i nūsorka. Iļzeitái bailá beja paṭ pazakustāt. Kod pamōtá tū lyka mīrā, ni vōrda nateikdama, paṭ nazavārá vairs iz jū, Iļzeitá īzadrūsynōja jimṭ vāļ ūtru kimūsu. Jei pastīpá rūceni, lai pajymtu škāli, i tū skōrá pamōtis karūtis sitīnṣ. Iļzeitái nūtierpa vysa rūcená. Kauleni tveika... Jei turājās, cik spādama, tūmār osorys ai

navoldamu straumi plyudá par vaigim, byra iz sōpūšōs rūcenis i speidāja. Sabyra Murlys meikstijā spolvā, kurs, kupri izrīzš, glaudās klōt, tai kai žālōdams...

Nu tōs ņaizis Iļzeitá pi golda kačam vairs nadává. Kod jys atnōcá naaicynōts, jei tū laipni nūcálá zámī i nūlyka pi putrys blūdenis, kur pamōtá jam tū-šū atmátá.

Pamōtá prīcōjās par sekmom bōrinis audzynōšonā.

Tagad kai par breinumu Iļzeitá pi golda beja pyrmō. Cikom pamōtá grūzājās ap pōrtu, līdama zupu, Iļzeitá irōvá sovā pierduknī škāli galis i, nūlaidusá rūceni zam golda, īlyka tū prīškautená kabatenī.

Murla, Murla! — jei saucá, kod gōja ōrā nu ustobys. Murla jai sekōja, atstōdams pušizloktū putru.

Kod jī, cyts cytu apnōkdami, tyka aiz klietenis, Iļzeitá pajámá sovu mīluli kliepī i aizstīpá aiz lupstōju kryuma. Tī jei tū pamīlōja ai pamōtái nūzogtū gali, kū kačš laizeidamīs apādá. Tai tys turpynōjās, leidz pamōtá, īnasusá klietenī atlykušū maizi, nūzaklausāja Iļzeitis sarunu ai kači.

— Äd, äd! Muns mīlūs. Tū as deļ tevá nūzogu. Äd, Murla, pamōtis ļaunōs acš tō narádzāja... äd...!

Par taidu krōpšonu i aprunōšonu pamōtá Iļzeiti pamateigi nūpārā ai tāva syksnu, kū beja nūrōvusá nu klietenis vadža. I Murla dabōja lobu kōjis spierīni. Vokorā pamōtá nūtykušū pastōstāja tāvam, pec īspiejis brīsmēigōku izpuškōdama Iļzeitis nadorbu. Ari tāvs par tū

borgi izbōrā, pamōcādams nazagṭ. Tymā naktī Iļzeitā navarāja aizmigṭ. Jau pa dalái jai beja aizamiersṣ tāva bōrums i pamōtis pieriņṣ, a stypri sōpāja tys, ka vairs nikai navarās īdūṭ gabaleņu galis sovam mīlulám. Cikom jei skuma, par tū damōdama, jai preteim zaigōja divys zalis guntenis. Tōs beja Murlys acṣ, kas, nogus īviļṣṣ zam meikstim pīdenim, lavājās jai klōt. Iļzeitā satvārā tū i īvyļka zam sagys. Pīglaudusá vaigu kača meikstijai spolvai, jei aizmyga.

Zīmys vokorūs, kod vysī dorbi beja padareiti i krōsnenī jautri sprāgōja sausa molka, tāvs pa řaizái pajámá Iļzeiti sáv kliepī i, glōsteidams sprūgainūs mateņus, stōstāja pōsokys. Tys nūtyka taidōs řaizjōs, kod pamōtá jūs atstōja vīnus, izīdama pasārṣṭ pi vīnys ūtrys kaiminīnis.

Tāvs stōstāja:

— Vīnu řaizi dzeivōja bōrineitá...

Ai, kai Iļzeitái patyka šei pōsacená! Bōrineitá, pamōtis pīrunōta, gōja pi rogonys pec adatenis i dīdzená... Rogona gribāja bōrineiti izcáṭṭ i apāṣṭ, a Jū nu nōvis izglōbá kačeitṣ, atleidyndams par zyly zeida lenteiti, kū bōrineitá, izpynusá nu sovīm matenim, apsāja kačeišam ap koklu...

Iļzeitá šū pōsaceni jau zynōja nu golvys. Jei klusu stōstāja tāvam leidza, šod tod jū pōrtraukdama. Kod stōstiejums tyka pi lobō kačeiša, Iļzeitis dūmys kavājās pi Murlys, kurs tupāja jai suplōk.

— Kū as jam dūtu, ka tū satyktu pi rogonys? — jei pošā sāv vaicōja i juta, ka lenteitá b̄ytu par moz.

— Vysu, vysu! — jei nūsprīdá, aizmiersdama, ka jai nikō nav. Vyss jōs īpašums sastōvāja nu pōra kreklenim, vylnys kleitenis ai aizlōpeitom aukiuneitōm i pōra zāču, kas ceļgolūs savōrsteitys ai rupim dīgim.

— Mīl̄ys Murla, as paṭ nīka galis kimūsená navaru tāv dūṭ, jo maṅ ir nykna pamōtá, kas mani par tū syt i tāv sper ai kōji, — dūmōja Iļzeitá, glōsteidama kača meikstū mugoru.

— Kod as izaugšu lela i pošā vaļdeišu klietī i virtuvī, tod b̄yš cytaidi. As izceļšu kaču mōjeni pi cereṅu kryuma aiz klietš. Tī b̄yš mozys meikstys gultenis, nā grūzeni, izklōti ai meikstom pokulom i apklōti ai raibom sedzeṅom. Pi kotrys gul̄tenis moza opola mōla b̄ļūdená. Pa vydu krōsnená, vysapkōrt ai myureiti. Tī as sanesšu mozu maļceni i kurynōšu, a kačeiši siļdāsīs, iz myureiša tupādami, i ṅurrōs. Malni, raibi, palāki i bolti... Ap koklu krōsainys lenteitis.

Murla izslāja kupri.

Nūkrakškāja durovys.

— Iļzeitá izarōvá nu tāva skovom, jo nūjauda, ka nōk pamōtá, kas raideitu dzieleigus skotus, radzūt jū tāvam kliepī.

I tāvs jōs naaizturāja. Baiļōdamīs nu sīvys zūbgaleigijom pīzeimom, jys ļōvá maitinái iṭ. Iļzeitá jam

nikod piļneigi naizaticāja. Tik iz laiku jei aizmiersa sovu bōrinis liktini, siļdeidamīs tāva plotijā kliepī.

Īnōcá pamōtá.

Iļzeitá beja nūtupusá kurūšōs krōsnenis priškā. Jei rādžāja, kai tātá pībōzá peipī tabaku, kai Murla izlācá iz myureiša i sazarytynōjš īmyga.

* * *

Pagōja zīma.

Marta mieness jau tyvōjās iz beigom. Dīnys beja saulainys prīcys pylmys. Zaltōtī saulis začeiši doncōja pa sīnom i greidu. Iļzeitá vasalom stuņdom varāja jūs pietāt.

Ŗaiz vīnā saulainā dīnā vacīs Murla, kai izleida pa škūrstyna lūku ustobys augšā, tai i palyka napōrnōcš. Veļti Iļzeitá jō dīn-dīnā gaidāja. Veļti jei lyudzá tāti, i tys, īdams lynus kuļstāt, īmátá skotu vīnā ūtrā tymsōkā vītā... a Murlys kai nabeja, tai nabeja.

— Jys aizgōja iz dabasim pi māmenis! — Iļzeitá secynōja. Jai izgaisa vysys bādys, jo vacīs lobīs draugs beja pi mīlōs māmenis...

Maitinái vīnai beja garlaiceigi. Cīmūs jōs nikur najāmá. I pi Iļzeitis nanōcá cyti kaimiņu voi rodu bārni, ai kurim jei varātu pazaspīelāt. Tātá vīnmār kuļstāja lynus, a pamōtá moz ai jū runōja. Tik pa Ŗaizjom jei styukōja:

— Iļzeiļ, atnás maņ dzárt!

— Paboroj vystys!

— Aiztaisi durovys!

— Atnás kūdeļu!

— Paturi skolu!

Bez sirsneibys i syltuma skanāja itōs pamōtis pavielis, kurys Iļzeitá pakalpeiġi izpiļdāja.

Ŗaiz saulainā pavasara dīnā pi pamōtis cīmōjās jōs jaunōkō mōsa. Jei leidzeigi pamōtái beja pazama, padrukna, ai strupim sejis pantim i šaurom palākom acim, kurōs pa Ŗaizái īzazaigōja naida guntenis. Jei īdává Iļzeitái cukra gabaleni, apgrūzāja jū i pamateigi apzavārā, lykdama Iļzeitái nūsarkt.

— Tova paŃaita aug teiri skaista! — jei sacāja sovai mōsai.

— Kas jai nakait! — sacāja pamōtá — dzeivoj kai pošys bārns: ni jei zyn bādu, ni tryukuma. Maņ jau jei kai nu sirdš atkrytusá, ni runoj preteim, ni dora kaidys sovvaleibys. Iz vōrda paklausa! — slavāja pamōtá.

— Pašyusim jai jaunu kleiteņu i priškaiteni! — sacāja višná i nūmierāja Iļzeitis augumeni.

Tū dzierzūt, Iļzeitái sazamátá taidš kai kauns pošai nu sevá.

— Skaista gon tu esi! — sacāja višná, salīkdama lūkā i nūmiereidama Iļzeitis rūceni.

Iļzeitá nasaprota, kō pec lai jei nabýtū skaista. Vysi cylvāki jai lykōs skaisti, i pamōtá, ka tik jai pa Ŗaizái nabýtū taida... vāsa, nalaipna skota...

— Jei jau maņ kai pošys bārns, kai nu sirdš atkrytusá, —

atkōrtōja pamōtá. Tai slaveidama, jei namalōja, jo nazynōja, kai ir tod, kod pošys bārns ir atkritš nu sirdš, jo jai nabeja sovu bārnu...

Snīgs beja nūkuss, dubli nūkoltuši i zōleitá pazasteigusá sauleitái preteim.

Iļzeitá varāja skraidāt, kai soka «pa valái». Vysur jei īmátá skotu, papietāja, paleikumōja i dāvās iz cytu pusi. Tāvs lobōja sātmali. Šaļteni bārns papietāja tāva dorbu i, rādžādama tō lelū navaleibu, jei, vīnu rūceņu ībōzusá priškauta kabatenī, ai ūtru mātōdamōs pa gaisu, dāvās pi jaunsātys, kur pīsauleitī jau deiga pyrmōs skōbīnis. Samekliejusá sōrtus skōbīņu kryumeņus, Iļzeitá nūknībá mozōs lapenis i bārá sovā priškautenī...

Iļzeiļ, Iļzeiļ! — panōç šur!

Iļzeitá pacālá gaļveni.

Tei beja kaimiņu Julá, kas jū saucá. Jōs mōja atsaroda aiz Iļzeitis kula. Julá stōvāja sova jaunō balkona priškā i mōja ai rūku.

— Panōç, pa-nōç! — jei atkōrtōja.

Iļzeitá skrāja. Kod jei nūzastōja Julis priškā, beja galeigi pīkususá i elsōja.

— Kur palyka tovs Murla? — prasāja Julá zynōdama maitinis lelū mīlesteibu iz kačim.

— Aizgōja iz dabasim, pi māmenis! — gudri skaidrōja Iļzeitá.

— Kai tu tū zini? — klaušynōja Julá, smaideidama.

— Jys izleida augšā pa škūrstyna lūku! Tai jys daudzražiz darāja i atnōcā otkon, jo beja aizgōjš pa zāmi peļōt... Šūražiz napōrnōcā... nu dabasim nivīns napōrnōk.

Julā pasmaidāja.

Iļzeitái jei lykūs cīži skaista. Jōs rasnōs bizis spaitōja saulī. Viers palākōs vodmolys kleitys, kas ap koklu beja izšyuta ai zalim i bryunim dīgim, beja izsīts bolts priškauts ai lenčom par placim i iz mugorys sasīts lelā puškī.

— Voi gribi sáv jaunu kačalānu? — Julā prasāja.

— Kačalānu?! — atjautōja Iļzeitái i palyka ai atvārtu muteiti. Vysu šū zīmys golu jei beja ilgōjusās sáv kačalāna. Kod Murla beja izgaiss, Iļzeitái bīži sapņōja par tū.

— As tāv vīnu īdūšu! — teicā Julā i īvādā maitini pogolmā, kur klietš priškā, vacā sītā iz pokulom ņurrōja raiba kačinā ai četrim kačalānim.

Iļzeitái nūtupa pi tīm.

— Ša, paauklāj! — teicā Julā i īsvīdā Iļzeitis priškautenī mozu raibu kačēiti. Jys staipāja koklu, izplātā dāpeitis i ai vōrgim nadzenim īzačārā Iļzeitis priškautenī.

Iļzeitái jū glōstāja.

— Tu jū vari nāsť mōjōs, — sacāja Julā.

— Paļdis! — steigā izgryudā Iļzeitái i skrīšus dāvās iz mōjom. Vysupyrma jei apstōja pi tāva.

— Eu, kačuks! — sacāja tāvs.

— Lūti mīls! — čyukstāja Iļzeitái i táčāja mōjōs, lai sovu

kačuku otrōk paborōtu. Pi slīkšná jei apzastōja i nazynōja, kū tōļōk īsōkṭ. Pīns pīdarāja pamōtái i Iļzeitá naizadrūsynōja jai lyugṭ, jo nabeja vāļ aizmiersusá pierīni par Murlai pasnāgtū galis škāli.

— Varbṭṭ pārš?! — jei dūmōja, pi kryutim pīspīdusá syltū kačuku.

Nu ustobys gōja pamōtá.

Iļzeitá atsarōvá nu slīkšná, pīzaspīdá pi siņču sīnys i ai obom rūceņom turāja sovu dōrgumu.

— Kas táv tī kliepī? — borgi jautōja pamōtá i atrōvá maitinis prīškauteni, nu kura izkryta raibīs kačalāns.

— Ka-čalāns! — jei īgni īzasaucá. — taidš mozenš! Kai lai jū izaudzynoņ? — Iļzeitá stōvāja nūsorkusá, nazynōdama, kū tōļōk īsōkṭ. Kod pamōtá aizgōja, jei satvārá sovu mīluli i gribāja ai jū bāgt.

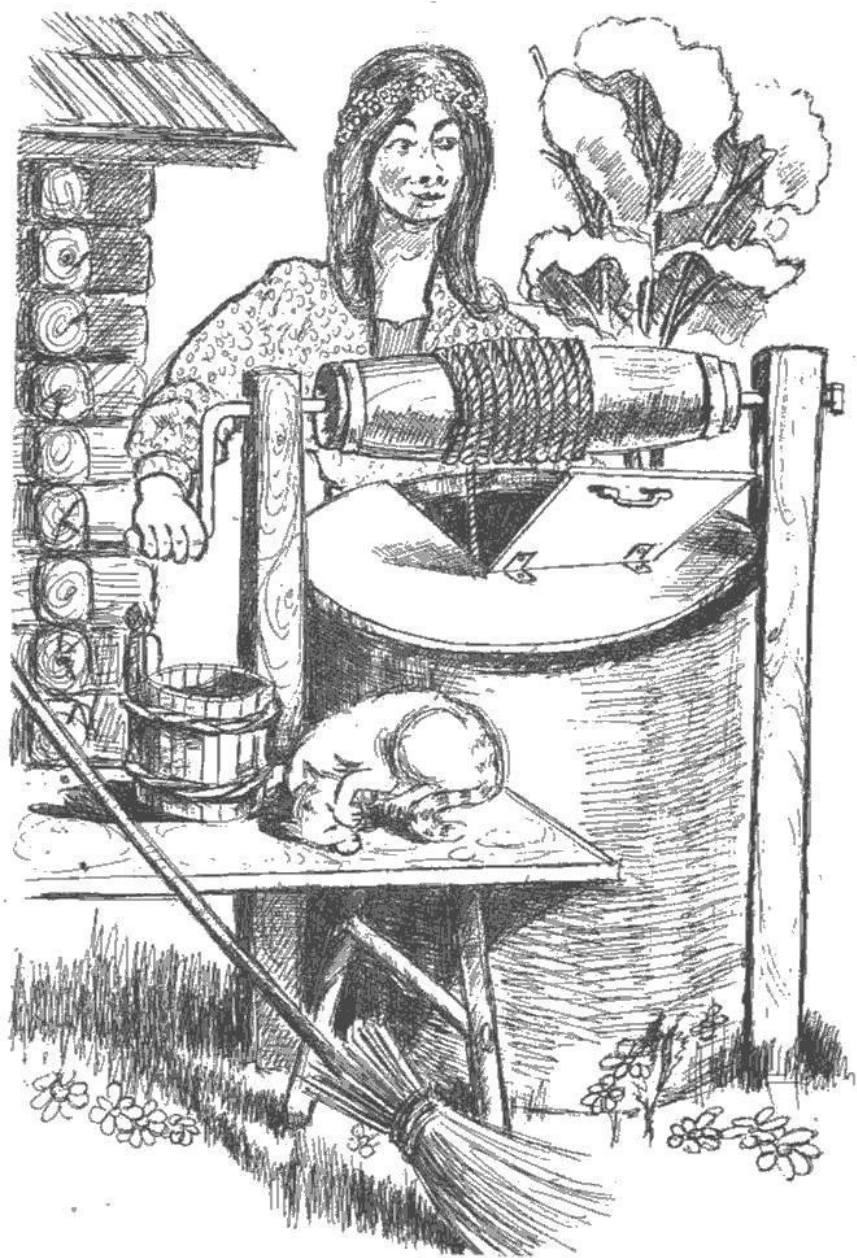
— Pagaid, pagaid, paborōsim! — saucá pamōtá, i Iļzeitá storōja laimī. Pamōtá atsagrīzá ai pīnu i pīlyka tam kačalānu, kurs, Iļzeitái par lelom bādom, namōcāja āst, staipāja kakleni i purynōja pīnā īmiercātū purneiti.

Iļzeitá nūtupa pi jō iz celim. Ai rūceņom satvārusá kačeīša gaļveni, jei īmārcá tū pīnā nu jauna.

— Äd, Inka mīlṷš, äd! — jei kluseņom lyudzās.

Kačalāns laizājās.

— Rádzās, varbṭṭ i äšš! — nūteicá pamōtá i īzasteidzá ustobā.

Leidz pošam vokoram Iļzeitá nūzajámá ai kačēiti, paḡ gulāḡ ejmūt, jei gribāja tū jimḡ sáv leidza zam sagys, a, pamōtis aprōta, nūlyka tū virtuvī iz koktā paklōtō sagys gobola.

Kačēitš pamosam īzamōcāja āst, i paauga lelōks, a pamōtá lōdājās, atrūnūt tō atstōtōs nateireibys... Tū pamonūt, jei īmátá nyknu skotu Iļzeitái seji, pi kam bārns vīnmār stypri nūsorka.

Kaidu reitu, kod Iļzeitá pīzacālá, jei veḡti meklāja kačēiša. Nikur tō nabeja.

— Inka, Inka! — jei žieli saucá, staigōdama pa vysu mōji.

— Laikam byš vōrna aizstīpusá! — teicá pamōtá, radzūt Iļzeitis lelū mekleišonu.

Iļzeitá jai nūticāja. Jei sadryuma i, dusmōdamīs iz vōrnom, kas pōrdrūši laidelājās pa pogolmu, draudāja tōm ai sovom mozijom dyureiḡom. Kaidā pecpušdīnī jei atroda sovu mīluli nūmastu nōḡrōs aiz klāva.

Inka, dōrgīs Inka ir beigts! — maitiná vaimanōja, pacaldama beigtū kačalānu, pi kam nōḡrōs sadzaldama rūcenis. Rausdama osorys ai nateirū dalnu, kas mitrijā sejenī atstōja malnus grōveišus, jei apskatāja sovu Inku. Jys beja steivs, ai īplāstom dāpeiḡom, steivu ásteiti i pokulu šņūri ap koklu, kas cylvā savylkta, tū beja nūžņaugusá.

Iļzeitái atausa gaisma: lyuk, pamōtá! Jai kačuks napatyka, tō pec beja jū nūmaitōjusá. Lels ryugtums īgula

Īļzeitis kryutīs... Nazynōdama, kū īsōkṭ ai beigtū kačalānu, jei nūlyka tū zōlī i aizskrāja pi Julis, lai pavaicōtu tai padūmu.

— Dabōsi cytu! As jū tāv poša paaudzeišu lelōku, izmōceišu! — drūsynōja Julá.

Īļzeitái īzamirdzāja acš.

A kū lai as doru ai Inku? — máitiná vaicōja, īgōdōdama beigtū kačalānu.

Izrūč dōrzā dūbeiti i apgloboj! Izlič pučis viersā! — smājās Julá, atmynādama sovu bierneibu.

Īļzeitá pazateicá i dāvās mōjōs. Dōrza styurī, tōli nu pamōtis acim, jei aproka sovu Inku. Tagad jei vairs nazajuta vīntulá, jo kotru dīnu, leidz kū pīzacālá nu guļtenis, skrāja iz dōrzu pi Inkys kapená, kur īspraudá tam jaunys pīnenis viersā. Tod jei skrāja pi Julis, kur auga jūs dzeivīs kačeitš. Kotru ņaizi jei, tī ejmūt, aiznásá koč kū deļ Briškys, kai beja īsaukusá sovu nōkušū kačeiti.

Kaidu dīnu jei atskrāja aizaelsusá i izvylka nu prīškaučená kešenis captys galis škāli, kū nūlyka Briškys prīškā. Julá, kura klietš prīškā sāja slūtys, pajámá Īļzeitis rūceni sovejā i apskatāja. Šyupōdama golvu, jei sacāja: «Kaidys tāv rūkys, kaidys rūkys!?» Ari Īļzeitá rādžāja sovys nateirōs rūcenis. Tōs beja nūzīstys ai taukim i aplypušys ai vysaidim nateirumim. Julá izvylka nu sova boltō prīškauta kabatenis mozu spīgeleiti i pīlyka Īļzeitái pi sejenis. I sejená jai beja nateira, seņ kai namozgōta. Tod Julá pīvádá

Iļzeiti pi okys i, iliejusá čipeitī teiru iudini, nūmozgōja seju i rūkys. Jei otkon parōdāja maitinái spīgeleiti. Iļzeitá pyrmū ņaizi sevi pamateigi apzavára spīgelī i poša sáv pasmaidāja. Sajiusmā jei pīskrāja pi Julis i gribāja jū apskaut, a īraudziejusá sovu nateirū prīškauteni, nūsorkusá atsarōvá atpakaļ. Julá jū apskōvá ap placim i laipni bōrā: «Tu cytuņaiz tai nadori. Nazūdž sovai pamōtái gali, bŷš teirōkys rūkys i prīškautenš. Mozgoj poša sáv muti. Tu esi bōriná, tō pec esi lela poša sáv.

— As mozgōšūs! — maitiná sūlājās, vārdamīs iz sova nateirū prīškauteni, nu kura kabatenis vāļ syucās tauku streipá.

Julá otkon sāja slūtys i Iļzeitá tupāja jai suplōk, laiku pa laikam pamasdama kačeišam ai pokulu šņūrī pīsītu lupotu veikšēiti.

— Atmini meikli: sasīts, sagrīzts — pa ustobu doncoj! — teicá Julá i rōdāja Iļzeitái sasītu slūtu.

— Muna pálá! — bārns jautri īzasaucá i, stōvus izlākusá, turāja Julis prīškā sovu šņūreitī sasītu lupateņu veikšēiti. Julá pazasmāja. Sasīts, sagrīzts tī beja i pi tam doncōja, kod Iļzeitá vylka aiz šņūreitis.

Ari Iļzeitá līksmi īzasmāja.

— Slūta! — saucá Julá, vāļņaiz maitinái tū rōdeidama. Iļzeitá nasaprasšonā skatājās tá iz slūtu, tá iz sovu páli.

Kod jei vokorā gulāja sovā guļtenī, jei dūmōja par sovīm šōs dīnys pōrdzeivōjumim, kas jū vádá pi jaunys atzinis,

ka mutá i rŭkys ir pošai jŏmozgoj, ka jei ir dŭsgon lela i skaista... Dreiž jŏs dŭmys otkon aizkleida pi kačim. Jei dŭmŏja par Murlu, kurs beja dabasŭs pi māmenis, par Inku dŏrza styurŭ zam pučom i par Brišku pi Julis.

Snaudūšō piļsietená.

Mozys palākys naboga ļaužu mōjenis kai sadagušōs zemņiku piertenis snauž zaliļōs īlōs.

Īlys vīnmār ir zalis.

Zalis jōs vosorā, kod pōri īmeitōm stidzeņom, pazemeigi sveicynoļūt kotru gōjieju, leikst suleigōs bolūdnis i smaržeigōs veibūtnis. Lapnā speitā dzeļ nōtris bosōs nabiedņu kōjenis i kupļy dodži kai Indeļis maharadžys būžās sovā osiļā lapnumā.

Zalis šōs īlenis ir i pavasarī, kod rotu sakultī dubli žyustūt pōrzavalk ai zaļu plāvi i izaskota pec sazīdiejuša maizis kukulá sōnim.

Rudinī, vāļ pyrmijam snīgam cauri, storp akminim i īmeitom stygom spraucās zalis zōlis čipi.

Kod palākōs krāslys stuņdōs izejmi īelpōt, svaigu gaisu, tod rōdīs, ka šei palākō piļsietená niupať, niupať grimš dybynā, jo ir pagōjusá goda tierga dīna, kur lelrys ļaužu daudzums piļsātys īlenis i tierga laukumu ir sakiulš dubļu putrā. Tik kaida aizavālōjuša cylvāka bolss tevi pōrnas eistineibā, tāv atgōdynoļ, ka stōvi iz zámis.

Pa itīm dublim nirb bārnu kōjenis, kurys pastōvūša kara deļ ir bosys.

Pušpīaugušu maitiņu jautrōs klikatenis draiski atsasyt pret akmiņu palākīm purnim, kas, tūs pabōzuši nu dubļu putrys, gryb rādžāt, kas dorōs Dīva sauleitī.

Kod dubli ir izkoltuši, lelys putekļu tyučš pavoda kotru braucieju.

Pa šōm nūmalis īleņom gona sovu kozu vīns mozs bereitš, kai syla baravicēnš.

Ontonam ir seši godi. Jys ir pādejīs bārns saimī.

Jō veceigō mōtá sovus sešus vacōkūs dālus ir jau izvadiejusá kai putynus nu pereklá. Seši Ontona vacōkī brōli kai seši pōsokys kraukli ir davušīs kotrs iz sovu pusi. Cyts nu jīm ir īzastōjš kara legionā, cyts dorba dīnastī, cyts kolpa, cyts gona gaitōs.

Mozijā mōjenī jī dzeivoj trejotā: mōtá, pastareitš i koza.

Mōtá strōdoj kai šivieja: jaukdama i pōršyudama voi pīlōpeidama apvolkōtūs apgierba gobolus.

A Ontonam ir jōgona koza. Gryuši tys nazarōda, jo nu reitim mōtá poša tū pīsīn lūgam preteim. Pa nakti izsolkušō koza ād vysu, kas niu godōs jōs zūbim pa celám: nōtris, dodži, veibūtnis, — kņaukš viņ.

Ontons var gulāt, cikom mōtá izgatavoj reitiškys. Kod jys ir pīzaciēlš i paidš reitiškys, jys lobprōt jem kozys auklu nu zámī īdzeitō mīta i īsōc ai tū ceļōjumu pa tōlōkom īlom piļsātys nūmalī.

Koza ir dīvains dzeivinīks. Jei knaukškinoj ai nogim, trycynoj bōrzdu i mūrdādama škin dodža lopys. Ontonam iznōk lela smīšonōs, kod koza nūškin miļzeigu dodža lopu i kai prōvu skustu tū steidzeigi sakomoj sovā mutī,

bōrzdeni trycynōdama. Kod ceļmalá lopys ir apnykušys, koza rauga pagaršot̄ ļaužu kōpustu lopys. Jai gribīs zynot̄, kai garšoj būrķōnu i kartupeļu loksti. Tod Ontons jū pīvolda, borgi saraudams auklu i ipārdams ai klyugu.

Koza dusmōs syt kōji pi zámis i nykni bākš, a pec šaļtenis ir jau sazamīrynōjusá.

Nicik ilgs laiks nav pagōjš, kod jau mōtá jūs sauc atpakaļ.

Skrīšus Ontons raun kozu iz sātu i tei rikšōdama skrīn jam pakaļ, raudzeidama ībuknāt̄ ai sovim rogam Ontonom mugorā. Ontons izavaireidams bāg i smejas.

Mōjōs koza daboj kliepi dōrzōju lokstu i guļ škiuneiša pakrieslī dīnys-vydu.

Ari Ontons daboj pušdīnis. Kai pastareiti, kai sovu pādejū lūlōjumu mōtá «sovu vīneigū cōlānu» boroj labi.

Ontons ir skaists puisāns: opolu sejeņu, lelom zylom actēnom i taisnim dzaltonim matenim.

Kod mōtis pušizdzysušōs acš īkreit puisķina ocu skaidrijā zylumā, jōs tūp mitrys nu prīcys osorom. Puisāns ir opols i pīmīleigs: paklauseigs sovai mōtái i pīļōveigs rūtaļu bīdrim.

Tivleit̄ pec pušdīnom mōtá otkon poša pīsīn kozu, lai bereits var «pazadauzāt̄» ai cytim bārnim — padzeivot̄ breiveibā, cikom koza atsyt sovu izsolkumu. Kai jei ir šūtū īrejusá, paīt iz sātys pusi, cik aukla atļāun, i, koklu izstīpusá, bōrdeni trycynōdama, blej. Jei blej, žieleigi lyugdamōs, pa ņaizái pīspardama ai kōji, tai kai jai kaidis lyktu nāzi pi reiklis.

Ontons saprūt savu pīnōkumu. Jys steigā izsviž capuri golvā i ceļojums sōcās nu jauna. Iz savu kozu Ontons ir varoni lapns, jo nivīnam jō rūtaļu bīdram vysā šōs piļsietenis vokoru nūmalī nav kozys. Jōnām ir zūsš, vasalys četrys. Jōs īt gōzelādamys, vysu naveikli nūmeideidamys i taisa eistynu «gāganu karu», kod teik tranktys pret pošu grybu. Lelōkai puisānu dalái ir gūvš, kurys gonōs piļsātys kūpejōs ganeibōs.

Koza ir tik Ontonam. I vāļ kaida koza! Ontons tik parōda maizi i ceļ rūku iz augšu, koza slīnās pakaļkōjōs i lobsirdeigi bubinej, savu garū, ratū bōrzdeni purynōdama. Jei slaistōs tik ilgi, cikom daboj maizi i tū mūrdādama apād.

Pec pušdīņom, kod Ontons savu kozu aizvad labi tōli nu sātys, kur šaurōs īlenis pōrīt lauku celeņūs, ap jīm sazalosa daudz bārnu Ontona godūs. Izasōk ōveišonōs ai kozu. Vysupyrma teik pōrbaudeitys vysys kozys gudreibys, pec tam stiki i niki, jo sakaitynōta koza pōrviers ācš, atstīp āsti i bļāunūt skrīn bārnim pakaļ, grybādama ībuknāt mugorā. Kotrs nu bārnim jai ir kū nabejs atness leidza. Koza ād vysu: seipulus, mārnutku saknis, maizi, kartupeļus — vōreitus i zaļus — zōli, cukri, paļ svečus. Koza vysu reitiņ nūrej i pazateicūt patrycynoj bōrzdeni i lobsirdeigi mūrđ. Prosūt sāv jaunus gordumus, jei mūrdādama syt ai kōji, grybādama ai sovīm osijīm nogim izsisť iz kō nabejs cīta, lai nūknaukš. Ka jai nikō nadūd, īt bārnim viersā i rauga tūs bīdāt.

Lai glōbtūs nu kozys sitīnim, bārni sakōp iz akmiņu

čupys. I koza izkōp jīm pakalī. Jei vairs naboda, tik verās kai nu augsta trona tōlumā.

Tai bārni jemās ai kozu, cikom apniņš, tod jī izkleist pa sātom.

Kod bārni ir izkleiduši kur kurīs, ari saulá jau taisōs aizalaist̄ aiz golvonōs īlys augstūs nomu rūbōtijīm čukurim.

Ontons niu gona sovu kozu, plieš zōli ai rūkom i boroj jū, lai jei vairōk iāstu, lai mōtá nasabōrtu par napīganeišonu jō, labi paborōta, koza dūd garšeigu sīru, kū lobprōt ād mōtá. I Ontonam taidš sīrs labi pateik.

— Oo-onton! On-ton! — vād̄ ko-zu mō-jō-ōs! — Caur mōju styurim salauztu, jys saklausa mōtis bolsu.

Ontons atsaspierš valk kozu iz sātu, a jei nagryb klausāt̄. Ai lelu progoreibu jei vāļ plyuc i plyuc, jo vysu laiku tyka deideita i kārdynōta. Ontons valk ai obom rūkom, ceineidamīs ai kozys progoreibu.

Kod jys ai jū teik tyvōk sātai, izīt mōtá priškā i padzan napaklauseigū kozu. Niu koza skrīšūs skrīn, jo niu saprūt, ka pyuneitis kōktā jū gaida lokstu kliepš.

— Nu labi pīganieji? — puš-vaicōdama, puš-lileidama soka mōtá, stumdama Ontonu sāv pa prišku pi iudiná kubulená nūzamozgōt̄.

— Labi! — pavysam klusi soka Ontons i ir laimeigs, ka ir jau krāsla i mōtá namona, ka jys drusku pīsorkst.

— Naaiztič kazeni! Ļaun jai mīreigi āšt̄! — jei parosti soka, izvadeidama dālu ganeibōs.

—Naaiztikšu, nakaitynōšu! — ir Ontona sūliejumi. Jys

patš jōs arī nakārdynoņ, a jō sābri gryb ai kozu bōvātīs. Kai lai Ontons jīm soka nā, kod ir ļūti labvieleigs vysim i pošam tod laiks paīt namonūt, cikom vīnam pošam dīna ir bez gola i vīntuleiba bez molys.

— Ā, blīni! — īzasauc Ontons, pōrtraucš taisnōšonōs prōtōšonu, jō bļūdenī iz plītys ai galis gabalenim stōv blīni, kuru smaržu Ontons tōli var saūš. Ai sovu slāpnū rūceni jys pajem vīnu i steigā tū apād.

— Hm! Gords! — jys īzasauc, smaideidams mōtái seji.

— Apslauk rūcenis, apslauk! — jei lobsirdeigi bar, padūdama Ontonam ručinīku.

* * *

Ir julá vyda svātdīnis reits, kod mōtá mūdynoņ Ontonu agrōk, kai jam parosts. Jei stōv pi dāla gultys jaunijōs kūrṑōs apautom kōjom, jaunu zylū vylņys kleitu, palāku jaku mugorā i malnu vacmūdeigu zeida šarpu golvā. Rūkōs jai lela pučōta sūma ai izbūztim sōnim.

Celīs, Ontoneņ, celīs! — jei soka mīlā bolsā i, nūzalīkusá par dālu, nūbučoj jō byudeņus.

— As dūšūs iz kaimiņū bazneicu, tī šudiņ vizitej veiskups. Labi b̄ytu, ka i tu tū rādžātu. Jys tevi pasvieteitu. Tik tu jau naspiesi aitzácā. Bez tam vāļ, tei koza...

— Mōt, a kas tys ir veiskups?

— Jys ir_augsts Dīva kolps, kam padūtys vysys bazneicys i bazneickungi.

— Kū veiskups dora?

— Svietej ļaudš i styprynoņ svātā ticeibā. Ka tevi pasvieteitu, tu augtu lelōks.

— Mōt, voi tevi jys svietās?

— Svietās i mani!

— Tod jau tu paaugsi!

— Kū nu as vairs augšu... As b̄yšū styprōka, vasalōka!

— Voi m̄ysu bazneicā ari b̄yš veiskups.

— Kaidu ņaiz atbraukš i pi m̄ysu.

— Nu to as jū redzeišu tāpaļ! — puisāns apmīrynōts soka — tu vari iļ, māmēņ, gon jau as tū kaželi pīganeišu.

Puisāns ir jau apzagierbš.

Jys pīvalk mōtis golvu sāv tyvōk i, bōzdams ai piersteni jōs ratijā golvys sagā, soka: «Tik kringeļus naaizmiersti!»

— Atnesšu, atnesšu! — sūlōs mōtā, jū bučōdama.

Jei pīvad Ontonu pi lelō golda, iz kō jei pastōveigi šyun ai rūkys grīžamū mašini, atver to lelū atviļkni, kur pastōveigi globojās dīgi, pūgys, škāris i drābju nūgrīzumi. Kod mōtā atvalk atviļkni, Ontonam par breinumu, tōs parostīs saturs ir izgaišš. Jei pylna ai vysaidim gordumim. Tī ir pōrs svīksta maizeitis, daži dzaltoni kringeli, divys nūvōreitys ūlys i bļūdenā vāļ kiupūšu kvīšu blīnu, trejs konfektis, styurains cukra gryuds i vasals ritinš trauslō kozys sīra.

— Tī gordumi b̄yš tāv. Tagad paād̄ sylvus blīnus, pušdīņōs b̄yš svīkstmaizis ai pīnu, pōrejū tu vari āst̄, kod gribi. Tik nanūād̄ vysu iz ņaizis, vālōk b̄yš gara dīna. Paiedš pagoni kozu, pušdīņōs jai pyuneitī loksti. Pec pušdīņom pagoni otkon.

Mōtā apmīļoj dieleņū nu jauna.

— Dzeivoj vasals! — jei vāļ nūsauc i aizīt.

Ontons ir vīns. Atviers atvilķni, jys vālŗaiz apskota sovus gordumus. Izmauc kringeļus pierstenī, pagrūza. Apskota konfekšu papeirus. Sōc āstŗ blīnus, a, tikkū nu guļtenis izleidušam, jam tī nagaršoj kai vokorūs nu gonim pōrnōkūt, kod vysa dīna ir pagōjusá, kustūtīs svaigā gaisā.

— Pajimš vysu gonūs i āsš, kod izagribās, — jys gudri nūsprīž. Pajem nu laktenis vacōkō brōlá Alberta, kurs jau ūtru vosoru gona sveša saiminīka lūpus, školys sūmu, izjem nu tōs grōmotys i salīk taipaŗ laktenī. Brōlá školys sūmā jys salīk sovus gordumus.

Ceļōjums var sōktīs.

Jū īraudziejusá, koza paceļ golvu, patrycynoj bōrzdu i lobsirdeigi murmynoj.

Ontons īdūd jai vīnu blīnu i tod dūdās ai jū apleik ap īlys styuri.

Lelō rosa, kas mirdz ceļmalá zōlī, bierst jam iz kōjeņom i pateikami tōs voldzynoj. Ontons trauc rosu, brodōdams pa garū zōli.

Dreiž ap jū sazalosa jō parostī rūtaļu draugi.

Šūŗaiz jī kozai nikō nav atnasuši, jo poši ir atsazoguši nu mōţom, kurys sūlājās tūs sagierbŗ jaunōs drābjōs, jau īprīšk pīdraudādams tōs nasazīstŗ. Lai gon jaunīs apgierbs bārnim ļūti pateik i jī tymōs izaver kai vaļdinīki, dreiž šei cīneiba jīm aizamierst i jī lobōk gryb bŗŗ vacijōs drābeīŗōs i spielātīs pec sova prōta. Lai svātku svineīgīs steivums tūs tik ōtri naŗartu, jī šūŗaiz ir pi Ontona gonūs. Tá var pazadraiskōŗ.

Īraudziejuši Ontona sūmu, jī tū apstōj vysapleik.

— Kas tāv ir tymā sūmā? — prosa policejis kōrteibnīka dāls Aļuks.

— Parōdi! — sauc šiviejis Ignats.

Apzineigi Ontons atver sovu sūmu.

— Vij, cik daudz ādamō! — īzasauc skrūdera dāls Pīterš.

— Paraudzāsim, voi, Onton, tova koza ād kringeļus? — sauc myurinīka dāls Jōņš.

Būdams pec dobys sabīdrisks, Ontons pasnādz jam vīnu kringeli. Jam vāļ palīk vasaly trejs. Ontons prīceigi nūzasmej, kod koza grauž sakoltušū kringeli i tys stypri kraukš kozys osijūs zūbūs.

— Konfekšu koza naād! — prōtoj vožūnā dāls Arvīds.

— Ād, ād! — apgolvoj Ontons, jo ir jau kaidu ņaiz izmieginōjš i tagad jys gryb pīrōdāt sovys zynōšonys. Jys izvalk vīnu konfekti i rōda tū kozai. Ai vysim papeirim tei pazyud kozys lelyjā mutī.

— A ūlu to gon naāsš! — sprīž Andris.

— Pag, pamieginōsim! — soka Arvīds..

Ūlys Ontonam žāl i jys dūmoj, ka tai ir cīta čaula i koza nazynōš, kai tei nūlūbama. Jys izvalk ari ūlu.

Koza tū paūsta, paūsta i ījem mutī. Saspīž i veļ nu vīna mutis kokta ūtrā. Čaula atsalūba. Kod ūla jau nūreita, čaulu koza izmat nu mutis.

— Gotovs! — prīceigi īzasauc Jōņš i sasyt rūkys.

Ontons kluš.

— Naz' voi koza ād poša sovu sīru? — prōtoj cyti

puisāni.

— Tū var paraudzāt! — soka Ontons i nūlauž nu sīra vīnu styureiti. Jam vāļ palīk vasals ritinš. I sīru koza aprej — kai nabejš. Puisānim par tū lela jautreiba. Ari Ontons gordi smeļās cytim leidza, a koza laiza jam rūkys i mūrd, gordumus praseidama.

Puisāni īsōc cytu rūtali. Jī spielej sliepšonūs.

Ontons sovu kuleiti nūlīk iz akmiņu skaudzis i sliepās jīm leidza.

Karā pušsagrautōs mōjis ir lobys šai rūtalái. Puisānim gona, kur slāptīs i smītīs, ka dreīži nateik atrosti.

Saulá jau izkōpusá svātdīnis brūkoškōs, sveļmeigi karsej.

Vīnu pec ūtra puisānus aizsauc mōtis iz mōjom, lai sagierbtu svātdīnis drābjōs i vastu iz bazneicu, cīmā voi pastaigā iz mežu, kur var izapeļdāt takūšijā upeitī.

Ontons palīk vīns.

Ai acim jys meklej sovu kozu.

Pa bārnu spieļu laiku jei ībrydusá kartupeļūs i škin lokstus. Pušizplaucš rūžaini violets zīds trič viers jōs bōrzdys, kod Ontons jū valk aiz auklys nu dōrza. Nykni bōriná vōrdi bierst par jū i jys patš sovukōrt barās iz napaklauseigūs kozys.

Dōrza īpašneica jam tyvojās ai nūlauztu veibūtņi rūkūs i draud,...

Skrīšus jys valk kozu pi akmiņu skaudzis, kur pošā tōs viersyuni jys beja nūlīcš sovus gordumus.

Sūma guļ zāmī nu vysa tukša.

Cikom jī spielājās, koza tī ir izkōpusá i vysu iztukšōjusá.
Īlā pazarōda skaisti gierbušīs ļaudš. Jautri smīdamīs: pa divi, pulceņūs tī paīt Ontonam garom...

Saulá karsej plykū gaļveņu i ir tik gryuts... žāl vysu gordumu, tai ka gryuts saturāť raudys.

Ontons valk kozu iz mōjom.

Pošu mozō īlená ir pavysam tukša, tik tukša, ka Ontons ir pavysam vīntulš!

Mōjōs koza teik pi lokstim, a bārnam nav nikū nu jō daudzīm gordumim, kas reitā jū tik cīži īprīcynōja.

Ontons atraun golda atvilķni, maktlādams, voi tī nav kas palicš?

Nav!

Izkrota sūmu.

Vīna vīneiga konfektá ir īleidusá tai aiz ūderis. Tei Ontonam sagōdōja lelu prīcu.

Pīdzardams pīnu, jys apād sakoltušys maizis kaņceiti i likās gulāť. Mīgs nanōk, jo ir bezgola žāl mōtis sagōdōtūs gordumus, kuri caur cytu puisānu narōtneibom i kozys rejeibu nu aizgōjuši natī, kur vajdzāja. Cyti zāni tyka sovōs mōjōs pi sovīm mōtis capumim. Pi vysaidom izprīcom kūpā ai sovīm vacōkim. Jī nivīns naīgōdoj Ontona, kurs tá nu sirdš sōpōm i garlaiceibys nazynōja, kū īsōkť.

Atnōk kaiminīná, izslauc kozu i, atliejusá pusi pīna sáv par slaukumu, pōrejū nūlīk Ontonam.

— Īdzár syltu pīnu i paguli! — jei aizejmūt pamōcā.

Nazynōdams kō cyta, Ontons otkon īzalīk sovā gulťeni

i, izsutš ustobys syltumā, saguļ ilgu laiku.

Pīzaciels, jys nūlauž styureiti malnōs maizis i, tū grauzdams, dūdās pi kozys. Tei pazagrīž iz durovom, gaida. Ontons tōs nīkur tōli vairs navad, a gona mōjenái apleik.

— Varbūt dreīž atnōkš mōtá!? — jys prōtoj. — Varbūt kū gordu atnāsš? Acš jam vīnmār aizkleist pi īlu krystōjuma, kur aiz mōjis styura ir jōpazarōda gaideitijai. Jam cīži gribīs āst..

Saulá grymst aizvīn zamōk, ānys tūp aizvīn garōkys, drausmeigōkys... A mōtá nazarōda... Koza ir pavysam namīreiga. Jei raustōs iz vīnu i ūtru pusi, grybādama aizsnāgt dōrzōju lokstus, jo zōlá īlenis molā ir pavysam vaca i nūputiejusá. Kod Ontons jū pastōveigi atvalk aiz auklys atpakaļ, jei sazaspeitej pavysam: naīt nīkur i naād nīkō, stōv īlys vydā i aušojās. Ari Ontonam nazagryb nī kustāt, nī dzīdōt, nī kū jaunu sadūmōt. Tai jī obi stōv īlys vydā i verās vīns iz ūtra. Pa laikam koza izstīp koklu, patrycynoj bōrzdu i žieleigi izamūrd. Jūs āna ir miļzeiga: kōjis kai četrys rasnys bolks nūzastīp pōrūs par īlys grantu, vyducš kai miļzeiga laiva atsarūn iz zaļō maurená ūtrpuš īlai pi mōjis, a golva ai bōrzdu iz boltōs palūdzis i rogi caur ustobys lūgu iz pretejōs sīnys tapežom...

Ontons vysu laiku verās šymā ānā, drabādams nu vāsuma, jo naādušam i mīra stōvūklī, jam ir pasolts.

— Vajdzātu apvilkt burnaseni... — jys pi sevá prōtoj, a sovaids vīnaldzeibys styngums ir apjiemš jū i tur. Jys paņ narauga pīzacáļt...

Izražais pazyud kozys spūceigō āna.

Ontons atsaver atpakaļ. Saulá jau nūgrymusá aiz dažaidūs piļsātys mōju rūbainijīm jumtim... Vāļ lelōks dzastrums sōk jū dzalynōt.

— Vajdzātu vást̄ kozu iz pyuneiti, — sprīž puisāns i nakust̄, tik acš kavejās pi bryunōs mōjis īlu krystōjumā...

* * *

Iztveikusá bazneicys suteigijā gaisā, izaspaidiejusá ļaužu pyulī, nūzalyugusá Dīvu, ceļūs tupādama, Ontona mōtá ai veiskupa svieteibu dvāselī i svyna smogumu vysūs lūcekļūs dūdās iz mōjom.

Ceļš ir putekļains. Tū vāļ putekļainōku padora daudzī atnōcieji, kuru riksōtōji, ījiugti karīžōs, dyžōdamīs lik grīžt̄ sáv ceļu.

Váceitá vairōkys řaizis apzasāst ceļmalī, lai atpyutynōtu kōjis, i kotru řaizi pīzaceļūt, tōs palīk vāļ smogōkys.

— Tykusá sātā, atsadzeršu spācynūšō kozys pīna... — jei saprōtoj i jai palīk vīglōk, tai kai sylts, tikkū izslaukts pīns b̄ytu jau īplyudš vysōs dzeislōs. Jei paōtrynoj gaitu i sasnādz mynātū styuri, iz kurū ir izsleigušys jōs pastareiša acš.

— Mōtá! — Ontons īzaklīdz nu prīcys i skrišus dūdās jai preteim, vylkdams i kozu leidza.

Nu prīcys jys apskaun mōtis ceļus.

— Naaiztič, maņ jau tai kōjis sōp! — pušsōpeigi, pušpōrmatūši soka mōtá, jo teišam jōs kōjis, kurys ir iznasušys septeinus dālus i pavadiejušys veiru myuža atdusā, ir nūgurušys, ejmūt pec dvāselis pesteišonys...

Sadryums̄ i klusādams Ontons īt jai leidza. Aiz jō, golvu nūkōrusá, valkāš koza.

Tai jī trejotā sūļoj pa īlys vydu: garā celá putekļu i saulis tveicis izmūceitō mōtá, cereibōš pīvyltīs dāls i izsolkušō koza.

Kod pi pogolma Ontons pavad kozu mōtái garom, lai īvastu pyuneitī, mōtá izmat tai skotu i tver tōš īkrytušūs sōnus.

— Oi Dīveņ, kai tu naasi kazeni pīganiejš! — jei sašutusá īzasaucá.

— Pī-ī-ī-ga-nie-ju! pī-i-ī- — raudōdams atsasauc Ontons.

Vyss, kas pa garū vīntuleibys dīnu ir krōjīs jō mozijā sirsnenī, sōkūt ai bīdru trokuleigū rūtali, progoreigū kozu, svešōš sīvītis draudim, lelū izsolkumu, spūceigū kozys ānu, vokora dzāstrumu, mōtis naatnastū cīma kukuli i beidzūt pōrmatumim par kozys napīganeišonu... Vyss pōrzaviertš raudōš niu meklej ceļu iz izalōdeišonu.

Aizkustynūši sōpeigō Ontona raudōšonā atsabolsoj mōju čukurūs i īlys kūkūs, saplyukōdama julá vyda rōmū vokoru žālōš elsōš.

Mōtá apstulbst nu dāla lelōš raudōšonys i nazyna, kū īsōkt.

Garom īt kaiminīnā ai iudinā niešim par placim. Saprotusá situaceji, jei īt kaiminim paleigā.

— Kaiminiņ, tu jau tymsā labi nasaredzi, cik koza ir pylna. Sōni taišni izabūzuši! — jei ai vysim niešim pīzastōj pi kozys, šyupoj golvu i nabeidz nūzabreinōt.

— Ai, ai, kaidš tai kozai vādars!

Nu atsajādz i mōtá. Pōrvariejusá sašutumu, jei pīt kozai tyvōk, pīzalīc, patausta.

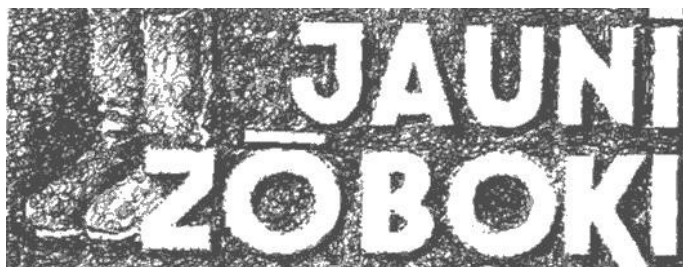
— Maņ jau tōs acš vacuumā nav dīscik gaišys! — jei soka,
— As pa gobolu nasaradzu. Nui, nui, koza kai buca! Cik pamateigi pīganeita!

Ontons prīceigs īzasmēj. Jō smolkī smīkleni ir vāļ skaļōki par pirmeitejōm raudom. Kai sudobra zvoni tī skaņ caur osorom...

Īzasmēj kaiminīná.

Nanūcīš i mōtá, jo pieški jau ir ticš tik sylti i tik labi.

Īzamūrđ i koza.

Bōlō oktobra sauleitá vārās caur malnōs tyučš molu iz divim nabiednim, kuri ustobai apleik stīpá lelu raibu kači, Gaišōs motu sprūgys pleivōja skorbijūs rudiná viejūs, i bosijōs kōjeņōs klabāja leli kadaki. Kod trešō ailá ap ustobu beja golā, Juleitá sovam mozōkijam brōleišam Vinceišam paskaidrōja:

— Tagad nássim Runciku ustobā i palaisšim. Tik labi tiemáj! Kod jys atsasāsš pi golda i mozgōsīs, tod tātá dreizi atbraukš, a ka jys bāgš iz ceplá, tod šudiņ pavysam naatbraukš.

Bārni īnásá kači ustobā i palaidá iz greidys. Runciks izlácá iz sūla pi golda i sōka bāržt ai sovu mozū dāpeiti sorkonū dagunteni.

— Mameņ, Runciks mozgojās! Tātuks dreizi atbraukš, — prīceigi sacāja Juleitá.

— Tātuks atblaukš! Atvāsš mums jaunus zōbokus! — gaviļāja mozīs Vinceitš.

— Atbraukš, bārni, atbraukš! — mīreigi sacāja mōtá, mīly ai skotu glōsteidama bārnu gaišōs dzeiveibys.

Lai izpatyktu mōtái, Juleitá bez kaidys skubynōšonys pajámá lelū pōtoru grōmotu i, atsasādusá pi mōtis spriežamō ratená, cīteigi mōcājās literus.

Mozīs Vinceitš spielājās ai kači.

Sōka tīmsť...

Seiks leitenš smydzynōja pa lūga ryutim, īnadsams krāslainā ustobā sovaīdu namīru.

Bārni beja napacīteīgi, vīns pec ūtra skrāja pogolmā i vārās iz vokorim.

— Vāļ nabrauc! — žieli nūstīpá Juleitá.

— Nabļauc, — Vinceitš, gondreiž raudōdams, atkōrtōja i vālās pa palāku myglu mōsenái pakaļ iz ustobu.

Mōtá atstōja spriežamū rateni, sagatavōja vieja lukturi i īlyka patvōrī nu pōrta dagūšys ūglis. Kod patvōrš sōka sīkť, masdams sorkonys dzierkstenis, vysim palyka drusku jautrōk. Īdagusá petrolejis lampu, mōtá nu jauna atsasāda pi ratená.

Juleitá ai Vinceiti, kuri vysu laiku beja takaliejuši pec mōtis, sakōpá pi jōs iz sūla i, ai pierdukni slauceidami aizsveīdušōs ryutš, vārās pogolmā, nu kura jīm preteim raudzājās oklys rudiná tymsums.

Kod mōtá ai syltu rūku nūglōstāja jūs boltōs sprūgys, bārni sajuta lelōku syltumu...

— Vinca! Maņ bỹš jauni, dzaltoni zōboki ai šņūřom i augstīm papīžīm, — jyusmōja Juleitá.

A maņ... a maņ — vylka Vinceitš dūmōdams, maņ bỹš lakavieti... ai speīdūšom kaļovom i... i pīšīm... Vot!

Spolgs suná riejīnš iztraucāja bārnus nu sapynim. Nūžvadžāja kiedá, i sunš sōka smilkstāť... Mōtá, vysu saprotusá, pīzacālá, īdádzá vieja lukturi i izgōja pogolmā,

lai izjiugtu zyrgu.

Bārni nikō nasaprota. Aiz uztraukuma jūs mozōs sirsnenis dauzājās kai sagiuti putneni. Jī sazagrīzā kūpā i vārās vīns ūtram acīs...

— Razboinīks! — Juleitá izdvásá.

— Lazboinīks! — steivi atkōrtōja Vinceitš.

Pieški atsadarāja durovys i lels, palāks maiss vālās pa tōm.

Bārni palyka māmi nu baiļom i tivleņ aiz maisa pazarōdāja tāva smaidūšīs vaigs.

— Tāţuks! — volūdu pyrmō atgiva Juleitá i strauji mātās nu sūla. I Vinceitš vysu saprats, nūzakiuliņōja nu sūla i skrāja mōsenái pakaļ pi tāva.

Tāvs, pasvīdš lelū maisu zam sūla, pajāmá Vinceiti iz rūkys i ai ūtru glōsteidams Juleitái gaļveni, gōja pi golda. Nūsādynōjš bārnus iz sūla, jys izjāmá nu celá kulis div kliņgeru vārtinis i izkōra bārnim koklā. Tod jys Vinceišam vāļ idává pyušamū armoniku, a Juleitái raibu krūzeiti.

Vinceitš pyutá muzyku.

Grūzeidama skaistū krūzeiti rūkōs, Juleitá mātá skotus iz lelū maisu zam sūla. Jai prōtā stōvāja dzaltonī zōboki ai garijom šņūŗom i augstijīm papīŗim, a jei kautrājās tāvam pavaicōŗ.

— Taidi gari meiti, kai Vaivodu Stefanejai... Kod doncoj, papīŗi spaitoj, — jei klusi jyusmōja.

Vinceišam beja muzyka, kurys deļ jys aizmiersa jaunūs zōbokus.

Kod muzyka drusku pabōda, jys, pōrstōjš pyust,
pasacāja ai drūsu pōrmatumu bolsā:

— Tāt, tu naatvedi mýsim jaunu zōboku!

— Atvežu, bārni, atvežu! — mīreigi sacāja tāvs,
slauceidams ūsys.

— Kur tī ir? — napačēteigi vaicōja Juleitá.

— Tī! — sacāja tāvs, rōdeidams ai pierstu iz palākū
maisu zam sūla.

Bārni pīklupa pi maisa. Izvylkuši tū ustobys vydā, jī tū
atraisāja i meklāja kotrs sovus iztālōtūs zōbokus.

— Nav! — Jī, gondreiž raudōdami, saucá obi řaizī.

— Ir, ir, — apstyprynōja tāvs.

Jys izvylka nu maisa div lelys dzaltonys ōdys i izstīpá iz
greidys.

Bārni nasaprassōnā lyukōja vīns ūtru.

— Reit atnōkš kūrpnīks i izšyuš nu itōs ōdys jiusim
jaunus zōbokus, — paskaidrōja tāvs, rōdeidams telá ōdeni.

Bārni saprota...

Vinceitš izagula iz ōdenis, apzavārá, pīlyka tū sáv pi
vādara i, aptinš ap kōji, pamierāja, cik garys býš kaļovys.
Jys beja ļūti apmīrynōts.

Juleitá klusāja. Jei saprota, ka kūrpnīks naizšyuš taidu
zōboku, par kaidim jei sapņōja. Tī býš taidi smogi i steivi,
kaidus mōtá volkoj, lūpus apkūpūt... Ai steivom kaļovom i
plotim, lempeigim papīžim...

Sirdš-sōpōs jei izavylka gultā.

Kod vakarinis beja salyktys goldā, vysy sazagiva, ka nav

Juleitis. Mōtá tū atroda gultā zam sagys.

— Par kū, bārns, tu naáj dzartu tejis?— vaicōja mōtá, nūzalīkusá par gultu.

— Taipaṭ! — Juleitá apspīsti atsacāja.

— Varbūt tāv kas sōp? Vinceitš kū padarāja? — turpynōja mōtá.

— Nā! — Juleitá izdvásá i, ībōzusá golvu spylvynā, sōka šnukstāṭ. Ari tāvs beja pīzasteidzš klōt pi sovys vīnmār paklauseigōs maitinis.

— Nu celīs, maiten, celīs! Izdzersi syltu teju ai kliņgerim! — jys sacāja, tai maigi nūglōsteidams Juleitis gaļveni.

Juleitái palyka kauns i jei mudri, ai rūceņom nūslauceidama osorys, izlácá nu gultys. Pagivusá jaunū krūzeiti, jei lāja teju, krūzeiti ai obom rūkom cīži samīgusá. Vōrušīs iudinš plyudá lelim guļdzīnim mozijā krūzeitī, pīpīldeidams tū otrōk, kai Juleitá paspāja aptvārt, i plyudá pōri.

Kod, šausmeigō klīdzīnā iztraucāti, pīzasteidzá vacōki, beja jau par vālu. Rūcenis beja applaucātys i brīsmēigi sōpāja...

Juleitá gauži raudōja i Vinceitš, atsasiedīs iz dzaltonōs ōdys, vylka mōsenái leidza...

Ūtrā dīnā atnōcá kūrpnīks ai okularim iz sorkonō daguna i lelu kapyļu maisu iz placa.

Pi sūla tyka pīlykts pōrta beņčš. Kūrpnīks, sādādams iz apgōzta tabureta, kurs beja apklōts ai salūceitu kažuku ai

spolvom iz augšu, attaisāja savu maisu.

Vinceiņš parōpōja tyvōk pa sūlu i pietāja plotom actēnom.

Kō tik tī nabeja! Eilyni ai opolym kōtenim, vasareiši vysaida leluma, kōseiši, veileitis i daudz kas taid, kam Vinceiņš nazynōja nūsaukuma.

Aizskriejš pi mōsenis, kura gulāja gultā ai sasītom, viers sagys nūlyktom rūceņom, Vinceiņš vysupyrma maigi papyutā sōpūšōs rūcenis, tod jyusmī attālōja vysu rādžātū.

— Šur-āj, mozīs! — sacāja kūrpnīks, izlyukōdams Vinceiti caur lelyjīm okularim.

Bereitš, nadrūsi pīgōjš, baileigi vārās kūrpnīka styklūs.

— Dūd kōji! — jys laipni pavielāja.

Vinceiņš baileigi pastīpá kairū kōjeni.

— Lobū dūd! — saucá kūrpnīks i Vinceiņš ōtri pōrmeja, saprosdams, ka lobō bjš ūtra.

Kōjená tyka nūmiereita garumā, plotumā i rasnumā.

Kūrpnīks, paklōjš ōdu, mierāja, apvylka ai nāzi i grīzā.

Vinceiņš tupāja natōli nu jō iz sūla i ai plotom actēnom vārōja breinumu, kai nu dzaltonōs ōdys iznōkš jauni zōboki.

Izgrīzš, kūrpnīks sagatavōja dīgus, golūs ai sarim; idyurš ōdā ai eilynu, bōzā tī sarus i vylka ai obom rūkom, tai ka šmaukstāja viņ...

Vinceiņš ai aizardātu elpu vārōja zōboku topšonys breinumu.

Ari Juleitá pīzacālá, pīgōjusá klōt, papietāja i,

naatrosdama nikō pīviļceiga, aizgōja atpakaļ gultā.

A Vinceiņš, tupādams iz sūla suplōk kūrpnīkam, dūmōja lelu dūmu — dīnōs kliut par kūrpnīku. Vysu laiku tupūt, kōjenis beja nūtierpušs i Vinceiņš gōzās iz kūrpnīka reikim... Sūls sazaleigōja, reiki nūbrakšāja, sacaldami najauku trūksni, kas Vinceiša apjukumu padarāja vāļ lelōku. Jys naveikli pīzacālā i sasarcš rōpōja prūjom. Atsaverūt, Vinceiša mulsīs skots atsadyurá kūrpnīka okularu styklūs, caur kurim bōlāja dusmeigys acš...

Nu bailis bārns vairs naspāja parōpōt... Kūrpnīks, ļauni (kai Vinceišam rōdājās) smaideidams, īdyurá jam ai eilynu gūrnā. Brīsmēigi īzaklīdžs, kai zibinā svīsts, jys atsaroda iz greidys i, pīzaciēļ aizskrāja aiz aizkorim pi Juleitis. Īleidš pi tōs zam sagys, jys ai rūceni berzá sōpušū vītu i sirdājās puktōdams.

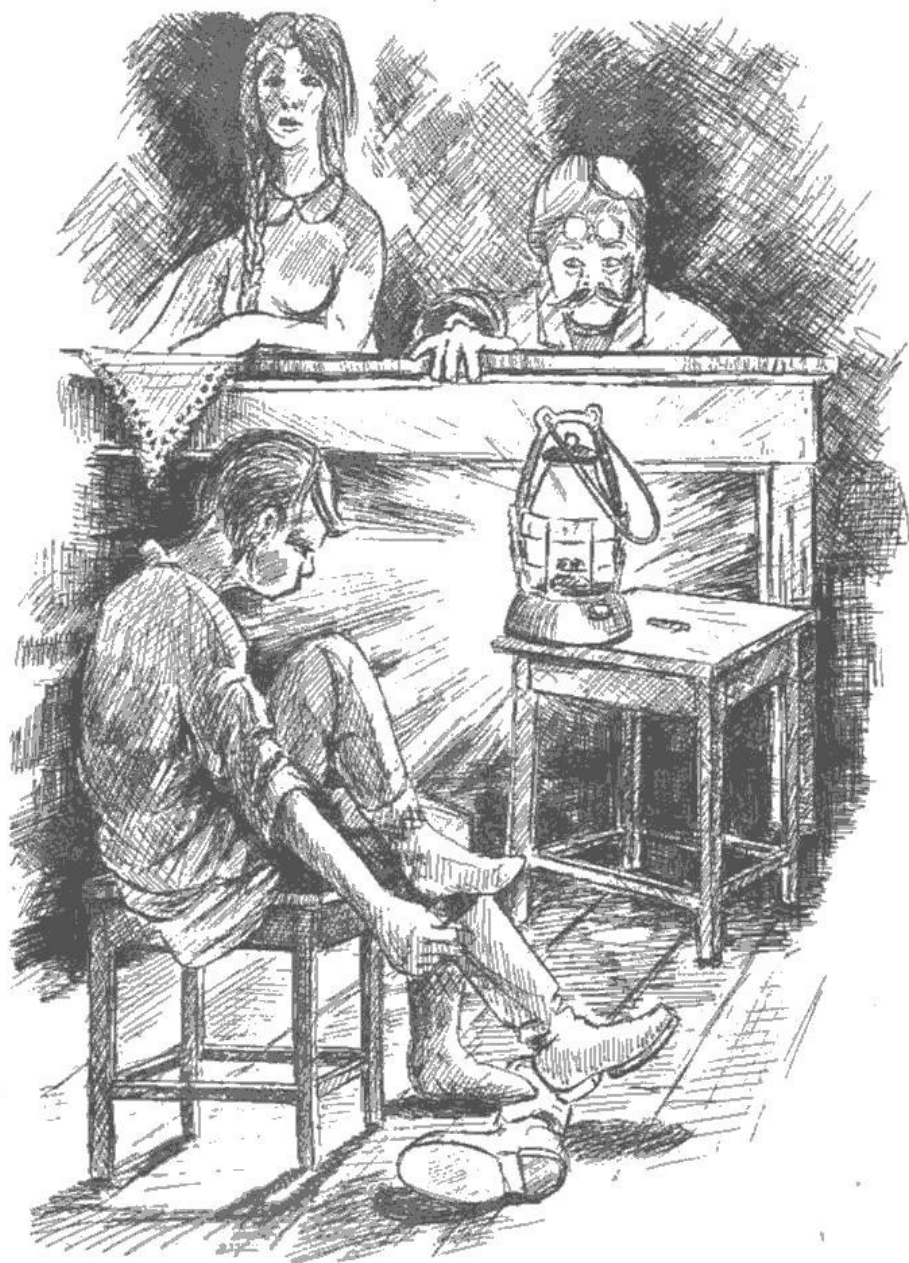
Beja taida saļyuta, ka jys b̄ytu saticš brīsmēigu vylku i vylks jam izkūdš gobolu. Prōtā stōvāja kūrpnīka okulari, a aiz tīm boltōs, naideigōs acš...

Vyssōpeigōkū pōrciņš, jys styngrī apzajāmá:

— Najimšu jō šyutūs zōboku. Kod vysu pastōsteišu mōtái, jei izdzeiņš jū nu sātys! Izdzeiņš taipať kai viņu sātys Andrivi, kod tys m̄ysu pogolmā svīdá ai akmini i akmiņš čārā munu papīdi.

I Juleitá pīkryta Vinceiša dūmom. Jei sūlājās poša vysu mōtái pastōstāť.

— Saprūtams, mōtá jū izdzeiņš! — jei sacāja, mīly izlyukōdama sovu mozū brōleiti.

Vinceišam palyka vīglōk. Jys, paleidš pi mōsenis zam sagys, aizmyga...

— Kod tāvs ai mōti pōrnōcá nu kula dīniškōtu, jī bārnus atroda cīži aizmygušus...

Kod Vinceitš atsamūda beja jau pīvakará. Atgōdōjš nūtykušū, jys dāvās ōrā, nazavārdams iz kūrpnīka pusi.

Ejmūt jys izdzierdā saucom sovu vōrdu. Pazagrīzš jys īraudzāja kūrpnīku, kurs jam pasvīdá gotovus zōbokus.

Vinceitš nasaprasšonā apzastōja... Jaunī zōboki beja tik vylynūši... Garom kaļovom, izrīztim goļym, dzaltoni...

Saprosdams Vinceiša nadržēibu, kūrpnīks pajāmá jū zam podušom, atsādynōja iz sūla i apova jaunūs zōbokus. Tī teišam beja ai garom dzaltonom kaļovom...

Vinceitš pazavārá kūrpnīkam acīs i pasmaidāja..

— Broneiņ, celīs, celīs, bārns!

I bolta, usnái leidzeiga gaļvená izacälá nu spylvyna. Divys dyureitis kryta acīs i izdzonōja mīgu. Tod zylōs actenis pazagrīzá iz saucieja pusi. Tei beja vacōmōtá, kura, īsīdama vendzelī dīniškys, skubynōja bōrineiti.

— Kur tu īsi, vacmāmeņ?

— Iz bazneicu, bārns!

— Kur tāteits?

— Bazneicā. Aizgōja grākus syudzāt.

— Par kū tod jiuš vysi iz bazneicu. Šudiņ vāļ pīktdīnā.

— Bārns, — i vacōmōtá pīgōja pi Broneitis, — šudiņ ir dvāseļu dīna, tō pec vysi īt iz bazneicu lyugt Dīvu par myrušūs dvāseļom. I mās ai tovu tāti šudiņ lyugsim par tovu māmeņu.

I vacōmōtá slaucāja osorys skustená styurī.

— Par munu māmeni? — Broneitá gondreiž raudōdama vaicōja. — Muna māmená jau dabasūs pi Dīva?

— Varbūt dabasūs varbūt i ceisteišonys gunī, — dūmeigi nūteicá vacōmōtá.

— Kas ir ceisteišonys gunš?

Broneitá, nikō nasaprozdama, vaicōja nu jauna, lai gon vōrds «gunš» jau lyka nūprast š nazkū brīsmegu, nu kō

Broneitái palyka baiš.

Vacōmōtá izjámá nu «Vacōs pōtoru grōmotys» krōsainu obrozeni i rōdāja tū bārnā.

— Redzi, tá ir gunš i tá ir tūs ļaužu dvāselis, kas nav pījymtys dabasūs. Tōs vysu godu dag ceisteišonys gunī, tī nasadag ni drābis, ni moti, a ir cīži korsts. Dvēseļu dīnā vysys saīt sovys draudzis bazneicā, apzamat ap šķierstu i lyudz Dīvu. I jūs tyvinīki lyudz par jōm Dīvu. Kurom teik izlyugta Dīva žielesteiba, tōs aizīt iz dabasim, a kurom nā, tōs īt atpakaļ iz ceisteišonys guni.

Tū saciejusá, vacōmōtá nu jauna apslaucāja osorys.

Broneitá raudzājās obrozenī. Mozō pīreitá beja savylkta sōpeigōs grumbōs i zylyjōs acteņōs mirdzāja lelys osorys. Beidzūt jei pīskrāja pi vacōs mōtis, satvārā jōs grumbainū rūku i lyudzās:

— Vacōmōt, ari as īšu iz bazneicu i lyugšu Dīvu par sovu milū māmeņu...

— Nā, bārnš, tu paliksi sātā, jo tu esi vāļ mozená i ceļš leidz bazneicai ir gars. Jau vāls rudinš — ōrā solts.

— Nikas, vacmāmeņ, as apvilķšu sovu nooleni i maņ bīš sylts.

I lyudzūšs vaicōjums ūrbās vacōsmōtis myglainōs acīs.

— Tu, bierneņ, vāļ namōki pōtoru grōmotā skaitāt, kai tod tu lyugsi Dīvu?

Broneitá, pīsorkdama, apklusā, jo jei, lai gon sevi turāja par lelu i dreizu, jutōs mozená, jo patīsi namōcāja skaitāt pōtoru grōmotā.

Izavylkusá koktā, jei ai lelom, žieleigom acim nūzavārā,

kai vacōmōtá pi dīniškom pīlyka lelu grōmotu i rūžaini. Nūlykusá bārnám iz golda gryusli ai soldonu pīnu, jei sacāja:

— Tu, bārns, vīna poša b̄ysi sātā, tō pec pīzaver, lai vystys naād žegiņu. Nūdžāņ cyukys nu rudzzōlis, lai nasarūk, par tū as tāv pušdīņom izvōrieju vīnu ūleni i īlyku drusku svīsta, a vokorā tovs tāteitš tāv atnásš kļiņgerus.

Vacōmōtá apzagierbá, izlyka iz rūkys lelū skustu, pajámá vendzeleiti ai dīniškom i aizgōja.

Broneitá palyka vīna...

Gryuslis beja sauss, a pīns ryugts... Nazkas īzasprīdá koklā i mīdzá. Dūmys zibšņu dreizumā skraidāja pa mozū gaļveni:

— Māmená... Ceisteišonys gunš... Tu namōki skaitāt pōtoru grōmotā... Tu navari Dīvu lyugtš...

Nazkas plyukōja Broneitis mozū sirsneni...

— Bunkš! — Apzagōzā krūzeitá i bolta upeitá tácāja nu golda iz greidys.

Broneitá, sazatryukusá, īraudzāja sovu draugu — palākū Murzu, kurs, glausdamīs pi jōs, beja apgōzš pīna krūzeiti.

Mozōs rūcenis īzaciertá meikstijā Murzys spolvā. Sagiutū kačēiti jei pīlyka pi pīna strautená. Kačēiša sorkonō māleitá saudājās pa boltū pīnu. Pīci bolti piersteni sleidāja pa palākū spolvu. Dreiž boltā urdzená nūzuda nu greidys i Murza jau gulāja Broneitái kliepi. Mīlu rūceņu glausts, kačēitš aizmyga. Broneitá tū uzmaneigi nūlyka iz vacōs mōtis adeitō skusta, kurs

steidzūtīs beja nūsvīsts iz sūla.

Bārnā gribājās āst i jei kōri apādā ūleni ai svīsta ryku. Pec tam mozōs kōjenis naigi takalāja pa ustobu, maklādamys dorbu... A dorba nabeja i Broneitá otkon beja vīna... Tá jei īgōdōja par vystom i cyukom. Īovusá kōjenis vacūs zōbaceņūs, jei izrōvā adeitū skustu tai, ka Murza apmátá kiulīņus i, izmetš kupri, aizgōja iz ceplá pusi.

Bārnš tō naivārōja. Izmatusá adeitū skustu golvā, jei dāvās iz labeibys žeginim.

Vystys pōrlākušys sātмали, kņōbōja mīžu vōrpys.

Spuks..!

Zámis pyks sadrupa pret sātmalá mītu i vystys, koklus izstīpušys, kacynōdamys izskraidāja iz vysom pušom.

Kōjenis jūzá iz rudzu gobola pusi. Ari tá nūvālōts...

Borojamīs laiski gulāja iz rudzu ežys, a ōrtecš jau beja poša gobola vydā i roka dziļu dūbi.

— Ak tu nagauss, — bārnš īzasaucá i cīži samīdzá vāzu mozijā dyureitī. Pušcyučš beja īgrimš rakšōnā i sazatoryuka tik tod, kod vāza nūpļoukšāja par jō plōnijīm sōnim. Jys ryukstādams mātās bāgš i Broneitá ai lelu gondariejumu trāncá tū nūst nu rudzzōlis.

Ejmūt pa nūlaseitū sakņu dōrzeni i radzūt zámī dzilis dūbis, jai īgōja prōtā bŭrkōni. Pagōjušā nedelī jei ai vacmāmeni tá strōdōja. Broneitá raustāja, a vacmōtā grīzá ai nāzi lokstus. Klietš priškā stōvāja vaca buca i Broneitá, pakōpusá iz kramaslym, izjāmá nu tōs pošu lelōkū bŭrkōnu.

Vāļ bŭrkōns nabeja apāsts, jau ōrtecš grīzá iz rudzzōlis

pusi. Jam nabeja kō darāt, jo labeibys žegini beja apnasti ai sātмали. Par tū varāja pōrlākt tik vystys. Ari tōs jau grākōja...

Tai bārns takalāja, leidz nūsola i gōja iz ustobu apzasiļdāt.

Turūt nūsolušōs rūcenis iz ceplá priškā saraustom, dagūšom ūgļom, jai pīzadyurá pi tōm pierstenš.

— Oi! — Broneitá īzasaucá i ībōzá tū mutī. A pierstenš sōpāja...

— Ceisteišonys gunš... Māmená... māmená...

Navoldamys osoru straumis plyudá pa Broneitis mozijim byudenim... Tá bārnām īnōcá prōtā:

— Voi Dīvu var lyugt tik pōtoru grōmotā? Voi navarātu jū palyugt tai, kai tāvu i vacmāmeni? — As īšu iz bazneicu i papraseišu nu jō māmenái dabasu vaļsteibu.

I Broneitá rūseigi taisājās iz bazneicu. Aizmiersdama žeginus i rudzzōlis gobolu, taipat arī naaizslāgtōs durovys, jei dāvās celā iz bazneicu.

Bryunōs gumejis kūrpeitis myna dubļōtū ceļu...

A eisīs prōtenš navarāja apsvārt, ka rudiná dīna ir vāļ eisōka... Jei, īzatynusá myglā, jau beja tyvu pi vokora.

Broneitá steidzās, steidzās...

Ceļš beja gryuts. Nūgōjusá prōvōku gobolu, jei pīkusa, a, sasnāgusá meženi, jei atsasāda pi vīnys āgleitis iz kryušlá. Actenis saudājās apleik. Vokora pusī beja radzams sorkonums, a bārns tō naspāja saprast...

Natōli nu jōs iz zora čīpstāja putinenš.

— Varbūt i jam nabeja māmenis?

Vajdzāja cāltīs i iņ, a gōja tik maitinis prōtenš. Kōjenis, kurys pa dīnu takalāja, dzonōdamys cyukys i vystys, beja pīkusušys.

I Broneitá gōja...

Gōja ai aizdareitom acim i sapynā sasnādzá bazneicu.

Storp lelom ágļom beja skaists oltors, tō priškā stōvāja šķiersts, pōrklōts ai sovaidu sagu:

Vīnā sōnā malns, a ūtrā izrūtōts ai breiniškom pučom... Obejōs pušōs beja dvāselis. Malnyjā pusī jōs beja ai nūlaistim spōrnim i nūliktom gaļveņom, a lobijā beja jautrys, ai sacaltim spōrnenim i iz augšu pacaltom acim...

Tá pīlidōja arvīn jaunys, nu tōm tī tymsijā pusī...

Vīna lidojūt památá Broneitái ai acim...

Broneitá pazyna sovys māmēnis acš...

Gribāja skrīņ, saukņ... a dvāselis, spōrneņus pleivynōdamys, laidās iz jū. Apstō jū vysapleik i dzīdōja...

Dvāselá ai māmēnis acim pīzaskōrá ai spōrneni Broneitái pi placa.

Bārns atsamūda...

Jai apkōrņ stōvāja bazneicōni, a jōs tāvs jū cālá iz rūkom...

— Tāteiņ! Māmēná ir dabasūs!

Mozīs Aleiņš beja dziedieņš par tū, ka jaunijā godā mejās cylvāku liktini — dzeivā it iz lobū pusi — pīzapylda jūs skaistōkōs vieleišonōs.

Leidz šam Aleišam labi viņ gōja. Jys beja labi paborōts, sylti i teiri apgierbts i sovys mīlōs māmenis apmīļōts.

Niu nōcā laiks, kod Aleišam gribājās nazkō cyta.

Vosora! Šei skaistō vosora jau seņ beja pagōjusá...

Ai, lidmašinis, lidmašinis! Lelys zamumā i tyvumā, mozys augstumā i tōlumā. Gon zyly palākys, gon sudobrōti myrdzūšys, ai spōrnim, ai vysaidim krystim i burtim. Tá tōs īzadyucá pi kula, tá dōrza, tá klietš pusī... Sadōrdynōja gaisu, sašyupōja kūkus, satrycynōja lūgu ryutš, izbaideidama trameigū kumieleni i Aleiša sirsneni... Vysu jō bīti it kai īskōvā sova varonō spēka vilņu skovōs... i cālā.

Aleiņš tik manāja, ka ryukūná pīzajāmá, lidmašiná izplātá sovus myrdzūšūs spōrnus par Aleiša augumeni... Ačš apžylba raugūtis. Vāļ šei poša beja labi saskotama, kod dōrza pusī īzaryucá cyta.

— Jau otkon vīna!... trejs... i otkon trejs... i vāļ trejs! — saucá Aleiņš, klietš golā stōvādams.

Dōbula lauks beja pošā zīdeišonā, pylns madainys

smaržys.

Kod Aleišam pagura kōjenis, skrīnūt pakaļ lidmašīnom, jys ībryda zīdūšijā dōbulā i apzasāda. Tá i tī vysapleik Aleiša boltyjai gaļvenái pynys soldona mada leigōjās sorkonō dōbula gaļvenis. Aleiņš rōvā tōs ai sovom opolyjom rūceņom, plyucá zīdu bičereišus i ai lyupeņom izsyukōja nu tūs soldonū madu. Pōri jō gaļvenái, sudobrētūs spōrnus vycynōdamys, laidās lidmašinis, i jys, pacielš dōbulu zīdim aplypušū muteiti iz augšu, pietāja tūs ceļus.

Vosora pagōjusá. Kai tōls i skaists sapyns tei tod šod pamirdzāja Aleiša atminī. Tik atmiņu lidmašiná nabeja varonōs ryukūnis, kas sadrabynōtu Aleiša sirsneni...

Snīgs, bolts i myrdzūšs, klōja dōbula lauku. Cik tōli viņ snādzās Aleiša skatenš pa ustobys lūgu, vyss beja bolts.

Nūsormōjš cerená zors pīzaskōrá lūgam, viejš nazkū stōstāja. Kryums čyukstāja. Aleiņš pīlicá austeni i klausājās, a nikō navarāja sapraš.

Ai, kap otkon b̄ytu vosora! — beja jo namiteigō vieleišonōs. — Tod b̄ytu lidmašinis i Aleiņš varātu skrīņ pogolmam pōri ai bosom kōjeņom. Zámá viņ pļoukšātu... A nav vosorys, nav lidmašīnu... Tik nūsormōjš cerená zors glaužās pi lūga, tai kai syltuma lyugdamīs.

Aleiņš prōtōja:

Dreiži nōkš Zīmyssvātki, jauns gods, varb̄yť kas pazagrīzš iz lobū pusi i munā dzeivī... Koč mōtá mani atzeitu par lelu! As vīns tod varātu iziť ōrā, snīgōtūs

laukūs, brodōtu pa snīga koponom, brauktu ai ragaveņom... Varbūt pōri ītu kaida lidmašiná, kuru ustobā caur dubultlūgim navar saklausāt...

Aleiša vīneigīs draugs — māmená, kas leidz šam Aleiti tik labi beja saprotusá, niu nagribāja jū atzeiņ par lelu puisi, par patstōveigu cylvāku. Prōts jam iz tū nāsās jau seņ, jau nu pārnejōs vosorys, kod kara lidmašinis izmūdynōja jymā sovaids ilgys. Māmená nagryb atzeiņ Aleiša lelō prōta.

— Nanūlauz gaļveni! — jei pastōveigi ībylda, leidz kū Aleiņš gribāja kai naviņ veiriškeigōk izliņ sovus spākus.

Aleiņš apklusa i īzavylka sevī. Na jau aiz rōtneibys, a aiz speiteibys, kod mōtá pastōveigi izmanāja, pamōcādama nasovvalāt! Mōcāt tik lelu puisi, kaidš Aleiņš rōdājās patš sáv.

Ari šudiņ, kod Aleiņš izbyuvāja sáv lidmašini, sasīnūt ai mōtis pyura calainom jūstom divu gultu gulus i jūstōs īstyprynojuņ tabureti. Pīlicš krāslu, jys izkōpá iz tō i, paciels kōjeņu, jau gribāja īzasāst, kod mōtá jau klōt...

— Ak Dīveņ! Jau otkon! — jei sōpeigi īzasaucá i, pajāmusá Aleiti zam poduņom, vīgli nūcálá zámī.

Aleišam šys «jau otkon!» skanāja tai, ka jys jau otkon kū brīsmēigu bātu izdariejš.

— Tu gon, puiseiņ, namiersi sovā nōvī! Tu pyrms laika sáv nūlauzsi koklu!

Aleiņš jutōs tai, kai bātu nūgryusts nu dabasim, kurus niupaņ patš beja izciels. Jys īzavylka ustobys koktā i saduga

sevi.

— Ir gon tei mōtá! — jys klusom pi sevá pyutá — ni jai sirdš, ni saprasšonys! «Koklu nūlauzsi». Kam tod as lauztu patš sovu koklu! «Namiersi sovā nōvī!» As nimoz namieršu, nikod! Izaugšu lels, izbyuveišu sáv lidmašini, eistu myrdzūšu lidmašini ai lelim zylym spōrnim, ai sorkona dōbula gaļveņom i samtainom biņom viers tōm... Tod as atspeitiesu mōtái... Īzasiesšu lidmašinī, atsastumšu nu zámis i pazaceļšu augši augši gaisā... Lidōšu putnim pakaļ. Vysus tūs sačersu i salikšu mašinī... Lai tod mōtá lauž sáv koklu, raudzeidamōs augstumā, kur jōs sovvaleigīs Aleitš sasnādz mōkūņus.

— Heidā! — jys īzasaucá, tai kai jau patīsi bŷtu viers mōkūnim.

Sazatraucš patš nu sova bolsa, jys pōrzacálá eistineibā, kur mōtá, rōdeidama saīgušu vaigu, raisāja Aleiša sasītūs mozgus calainijōs jūstōs.

* * *

Beja zvaigžņōta Zīmyssvātku naktš. Vyzuļōja snīgs mienneša sudobrōtijā vyzmā i mozys snīga zvaigzneitis speidāja pa viersu. Cerená zors aiz lūga beja aplipš ai snīgu kai ai boltu meikstu vati. Mozī zareni kai spiļvinteni mieginōja nu jauna pīzacálļ augšā, jo tīm viersā kryta aizviņ jaunys snīga zvaigzneitis i līcá iz lāji.

Kūču golds gaidāja ādōjus.

Pa šū dīnu Aleišam beja labi klōjīs. Jys beja gōjš dzīdōdams pakaļ sovai māmenái, kura cápá i vōrāja

vysaidus gordumus. Kai moza, dyucūša lidmašíná jys beja jai sekōjš. Paiedš svieteitōs kaladys i cytu kūču gordumu, jys taisājās ģimigt boltyjūs paladzeņūs.

Sapynūs Aleitš rádžāja zaļū pavasari. Sazīduši kūki leigōjās dōrzā. Pa ōbeļu zīdim lūdōja bitis, lelys bryunys bitis ai dzaltonom madainom kōjom. Ceirulš trallynōja gaisā. Aleitš skatājās dzīdūšijā ceirulī, kurs kai mozs palāks punktenš ūrbās boltyjūs mōkuļūs, kuri plyudá pa zylyjim dabasim. Tá umai mozīs, palākīs putnenš topa arvīn lelōks... lelōks... pavysam lels...

— Lidmašíná! — Aleitš gribāja saukt, i navarāja parunōt, gribāja pacált rūceni i navarāja pakustynōt...

Lidmašíná tyvōjās zámái. Tei beja zyly violeta ai sudobrōtim spōrnim. Tei planāja viers zīdūšō dōrza taišni Aleišam viers gaļvenis... zamōk... zamōk... zamōk... i nazkū nūmátá pi Aleiša bosijom kōjeņom.

— Breinums! — jys izdvásá caur lyupeņom. Pi jō zámī, meikstijā dōrza zōlī, kur dzaltonōs sauleitis myrdzynōja sovus zīdus, gulāja lidmašíná. Tei beja taišni taida, kai Aleišam ģzasāšt tymā ģškā. Jys nazakavādams ģkōpá mašínī i cālās, tik pīneņu pyukys nūlidōja gar acteņom... Zīdūšōs ōbeļneicys zors aizčārā Aleiša pīri...

Puisāns atsamūda...

— Pag, kaidi jai beja spōrni? — jys mieginōja ģzadūmōt, pylns sapyna soldonuma... Dūmōdams jys pazagrīzā iz ūtra sōna...

— Ā! — Pōrsteidzūšō teišameiba atvārā jō muteiti lelam izbreinam.

Pi guļtenis iz apsagtōs taburetis stōvāja izpuškōta ágleitá i tai pi kōjom — lidmašiná!

Tei beja amatnīka gatavōta spieļu lidmašiná, zyla, zyla ai sudobrōtim spōrnim i sorkonom streipom viersā. Īzasāš, Aleiņš tymā gon navarāja, a tei niu beja jō pošā pīdarums.

Pacielš actenis, jys īraudzāja mōti, kura nadzieržūt beja pīzazogusá klōt. Jei skatājās Aleitī tai sylti, mīly. Ari Aleišam topa sylti ap sirsneni.

Lálá

— Mileiņ, as zynu nazkū jaunu — līlājās pīcu godu bereitá-Jōneitš sovai treju godu mōsenái.

Mileitá paplātá muteiti.

— Mýsu kaiminim ir lálá!

— Lálá?! — Mileitái paspruka.

— Nu, ka lálá! — apstyprynōja Jōneitš - vacō līža tū nakti nu okys izvylkusá.

— Nu okys?

— Jūs pošu Jurš maņ tū stōstāja. I lela kringeļu vārtiná izvylkta tai leidza.

Mileitá papurynōja cakuleni.

— Īsim, pavaicōsim mōtái, — jei beidzūt nūsprīdá.

— Īsim! — pīkryta Jōneitš, jū ryugtynōja Mileitis naticēiba jō zynōšonai.

Bārni, cyts cytu apdzeidami, īzadrōzá ustobā.

— Māmeņ, voi kaiminim ir lálá? — prasāja Jōneitš.

— I lela kringeļu vārtiná? — pībylda Mileitá.

— Ir, ir! — apstyprynōja mōtá. — Ka jiuš býsit maņ lobi i paklauseigi bārni, as jiusus pecpušdīnī pi lális aizvesšu.

— Oo, māmeņ, māmeņ! — plaukstenis sytūt, īzasaucá

Mileitá.

— Máš b̄ysim c̄iži lobi! — s̄ulājās Jōneitš.

Lai p̄irōdāt sovu rōtneibu, b̄arni gribāja pagulāt. Jī aizgōja aiz pučōtim aizkorim. Navysai seņ p̄izacālušim, jīm m̄igs nagōja, pi kam tū vāļ vojōja d̄umys par láli i lelū kringeļu vārtini.

— Kas zyn, voi tik naīdūš? — prōtōja Jōneitš.

— Kū tu dareitu, ka tāv b̄ytu lela kringeļu vārtiná? — iztraucāja jō d̄umys Mileitá.

— Pakōrtu koklā i staigōtu grauzdams!

— As ari pakōrtu!

— Tu jau tōs navarātu pavīļkt.

— As pusi nūāstu!

— Tod jau gon!

Cikom b̄arni streidājās par kringelim, mōtá īleida stōvūs, klabynōja systovys, vōrstāja šaudikli, skaitāja i syta nu jauna, ai kōjom pakōjis p̄imeidama. Atlaidá r̄istivi, p̄irítá i nūmierāja, p̄ricōdamōs par garū nūaudumu.

Pa tū laiku b̄arni beja izkōpuši nu gultys i ziņkōreigi raudzājās caur aizkoru molu. Jī sirsneigi sazavārā v̄ins ai ūtru i, aizkorūs teidamīs, sazagrīzá kūpā...

— Poukš! — stōvu skols nūpoukšāja pa aizkorūs īteitīm dybynim. B̄arni sazatryuka i, izaraisiejuši, ībāga ustobys koktā. Pec ilgōkys čyuksteišonys jī caur aizkoru molom vārōja mōti.

— Ka b̄yš sirdeiga, navásš pi lális.

Mōtá nabeja sirdeiga. Jei beja īgrymusá sovā laseitūs sagu ausšonys dorbā, vōrsteidama skaistūs dzeipurus.

Bārni beja prīceigi i gribāja tū vīns ūtram pastōstāt. Jī virzājās iz vydu, aizkoru molōs turādamīs.

Mōtá otkon draudūši pacālā skolu i bārni izskrāja pa durovom.

Pogolmā jī satyka tāvu, kurs, atsagrīzš nu popivis maiseišonys, nūjiudzá zyrgu. Vīns par ūtru bārni stōstāja tāvam par kaimiņu láli i kūpā ai jū drūši īgōja ustobā.

Mōtá atstōja stōvus i gōja sameklāt pušdīnis.

Pec pušdīņom tāvs lykōs gultā, i mōtá, nagrybādama traucāt ai aušonys trūksni, atroda izdeveibu bārnim parōdāt leli. Jei lyka tīm nūzamozgōt. Īsiejusá vendzeleitī peirāgu, taseiti svīsta, sīru i skrūzeiti ai īvōriejumu, mōtá pasaucá bārnus.

Jōneitš ai Mileiti prīceigi ryukōja mōtái apleik: tá aizskrīdami jai priškā, tá palykdami īpakaļ, tá īdami sūplok, snōtīnī turādamīs.

Kaimiņu pogolmā jī sazavaļdāja, sažadává rūkōs i, īdami ustobā, padává lōbdīnu.

Atjāmusá sveicīni, vacō Iļža jīm parōdāja láli, kurū bārni ziņkōreigi aplyukōja. Pec tam jei iznásá dzaltonu kringeļu vārtini, atraisāja i kotram īdává pa divi rasni iztyuskuši kringeli. Tod jei meklāja pa sovys kuplōs snōtīnis grumbom, izvylka nu tīnīnis konfektis i īdává bārnim. Aizgōjusá aiz aizkorim, kur pi lālis mōtis beja īleidusá mōtá, vacō Iļža iznásá nu lelys peirāga rykys,

nūtrīptys ai zemneicu īvōriejumu.

Vyspōri lálá tik deveiga nabeja, bet Jōneitš ai Mileiti beja lális mōtis draudzinis bārni i jūs mōtá tá atnásá lelu vendzeli lálái.

Pec nadrūsō paļdis, bārni sazavārá i sazaprotuši izskrāja pa durovom.

Skrīnūt iz sātu, Jōneitš aplyukōja sovys konfektis papeiru.

— Ai gaileiti! — jys īzagavilāja.

— I maņ ar, Jōneitš, ai gaileiti! — prīceigi atsasaucá Mileitá.

Īskriejuši sovā pogolmā, jī salyka konfektis kūpā, samierāja.

— Vīnaidys!

— Zyni, Mileitš?! — sacāja Jōneitš, — as patš iztaiseišu láli.

— Láli, láli! — laksteidama prīcōjās Mileitá.

Jōneitš ai lītpratīeja skotu kōpelāja pa molkys grādu, meklāja pīmārōtu pagali, nu kō pagatavāt láli. Beidzūt, taidu atradš, jys iznásá nu ustobys osōkū nāzi i grīzá lálái golvu.

Mileitá tupāja jam prīškā i uzmaneigi vārōja lelū topšonys breinumu.

— Īgrīzšu tik golvu. Pōrejū dali apteism ai lupateņom i īsvīssim okā.... Reit mōtá izvilķš... Mýsim pošim býš sova lálá, sovi kringeli, peirāgi i konfektis.

— Kringeli i konfektis! — Mileitá prīceigi atkōrtōja, sasysdama rūcenis.

Tai jyusmojūt, Jōneitš namanāja, ka osīs tāva nāzš beja īleidš jam pierstenī.

Nāzš izkryta nu rūkys.

Napabeigtō lálá gulāja zámī. Pa piersteni tÁCāja ašnis...

Jōneitš izmisš raudōja pylnā bolsā.

Mileitá jam paleidzāja.

Pi bārnim pīzasteidzá mōtá, kura beja paspiejusá izarunōt ai draudzini i nūgaršōt lālis gordumus.

— Kū tu padarieji? — jei styngri vaicōja raudūšijam Jōneišam.

Jōneitš naspāja pascāt, jys tik slaucāja osorys i smīlkstāja.

— Jōneitš... Jōneitš taisāja lāli... — Mileitá baileigi izarunōja.

— Īsim! — sacāja mōtá i pajāmusá raudūšū Jōneiti zam podušom, vylka tū sáv leidza iz ustobu. Tá jei apmozgōja sōpūšū piersteni, pīlyka klōt zōlis i apsāja ai boltu lupateni.

— Redzi! — jei sacāja, — tagad tāv pošam ir sova lálá, īteita boltā lupatenī.

Jōneitš nūslaucāja osorys i pateiceigi pazavārā mōtái acīs. Pasmaidiejš, jys izskrāja pogolmā, parōdāt Mileitái sovu lāli.

VADAKLA

Ilgi, ilgi vacīs Stolužu Jezups nūzavārā iz tū pusi, kur aizadrōzā īmautīs kumelš.

— Laimeigu ceļu, dāls, laimeigu... Lai Dīvs tevi svietej!... — jys, rūkys barzdams, sacāja pi sevā i īgōja ustobā.

— Ek! Atvāsš vadaklu i sātā otkon b̄yš saimineica!

Jys aizkiupynōja peipi i, gausim sūlim miereidams ustobu, ļōvā dūmom vali, nu jauna pōrdzeivōdams vysus tūs laikus, kod jys kai stolts jauneklis atvādā sovu sīvu Moniku, kod tautenōs aizleigōja vīna pec ūtrys jō vysys četrys maitys... Sylti palyka ap sirdi pōrdūmojūt, kai znūti jam klanājās, lyugdami maitu rūkys, a jys kai tāvs ītīpeigi līdzās, leidz beidzūt tī apsādzā jō ols glōzi ai lelōkū papeira naudys gobolu i jys smeignādams pīkryta...

— Tūražiz aizvādā — aizvādā maitys, gūvš, pyuru! — A šūražiz atvāsš! — jys lapni sacāja pi sevā i aizgōja dorbā, partū ka sātā beja vīneigīs.

Kumelš lapni īdrōzā pogolmā i Aļozs smaideidams izkōpā nu komonom.

— Nu kai? — vacīs vaicōja, lai gon nu dāla sejis i raibijīm cymdim vysu nūprota.

— Labi, tā, labi! — dāls sacāja, nūjiugdams bieri. — Vacī pīkryta i mās pec trejom nedēļom dzārsim kōzys. Tá tāv jūsta, tā... nu jaunōs vadaklys.

— Ek! — vacīs nu prīcys saberzāja rūkys, pajāmá nu dāla jūstu i nūjiugtū kumeļu vādá klāvā.

Jys apzavārá gūvš i nūzapricōja, ka dreiži bjš jaunys klōt. Aizgoldā rukšāja divi pušcyuči. Tī tikš nūkauti kōzom. I īsols jau beja izkaļteits. Vyss jam aiz laika tyka gatavōts: sātā tryuka saimineicys i Aļozam vysaidā zinī šūzīm vajdzāja apzaprecāt. Kai vīneigam dālam kōzys jōtāisa lapnys...

— Tik trejs nedelis... I as vareišu mīreigi atsapyust... Pīredzeišu vāļ vīglys dīnys...

Tai dūmōja Aļoza tāvs, pec sovys sīvys Monikys nōvis jys jau ūtru godu beja mieriejš saimineicys sūļus nu ustobys iz kļieti, nu kļietš iz klāvu... Voi mozums klopotu beja?

Sastdīņ pec pušdīņom tāvs, sajiudzš zyrgu i nikō dālam namynādams, aizbraucá. Vokorā jys atsagrīzá, atvasdams sovū precātū maitu Angeli, kurai svātdīņ beja jōpalīk sātā lūpus dazavārt. Pošam svātdīņ kotrā zinī vajdzāja bjt bazneicā. Vysys šōs zīmys svātdīnis jys beja ļōvš dālam braukš bazneicā i pec bazneicys kur nabejs vakarāt ai cytim jaunīšim.

— Lai pazapricoj! — jys dūmōja, — gon jau saprašš, kod apzaprecās, tū atdarās.

Patš jys aizjiudzá zyrgu, izsysdams tam par plotū

mugoru.

— Voi mozumu auzu as tāv pa mierenám viņ asmu sabiers?... Skrīņ, kumielen, lai rádž, ka naasmu sovam dālam žālōjš! — jys sacāja, aizgrūžōdams sorkonūs grūžus.

Kod dāls kai jauničš beja sazataisiejš, tāvs lapni atsasāda jam sūplok komonōs, partū ka gribāja dzierdāt, kai izsaukš pyrmū ņaizi jō vīneigū dālu.

— Aloizs Stolužs ai Maļvinu Kažāni... jys pi sevā smaideidams nūdūmōja. Lobprōt jys bŷtu jiemš nu dāla grūžus i palaidš kai bejušōs dīnōs... Bet tys beja jōdora dālam pošam, ka jys gribāja atvāst sātā sāv ļaudaveni...

Steigā pagōja pōrejōs nedelis...

Zyrgi, zvīgdami i īmovus žvadzynōdami, škaļdāja Stolužu pogolmu... Rodi i kaimini jautri sazarunōja pi styprō ols glōzjom, kaiminīnis dzīdōja kōzu dzīsmis... Aļozs stōvāja aiz svāçom i sōļš-maizi puškōtō golda. Vacīs tāvs, izlicš iz maizis kukulá vacōs zalta naudys gobolu, nūlyka tū dālam priškā i ai drabūšu rūku pōrkrystāja sovu pādeju bārnu, svieteidams liktineigā ņaizī. Nivīnu ņaizi, krystūt sovys četrys maitys, jam nabeja tai treisiejusá rŷka kai tagad. I sirdš kai sōpāja!

Dzīdōtōjis pīsaucá Laimu, lai stōv klōt Aļozam, pi oltora ejmūt harmonika, vijolis pavadeita, atbolsōja rauduleigōs skanis, bet kōzinīku zyrgi napacīteigi meidājās pogolmā...

Tāvam aizlyuza sirdš, i, rodu atbaļsteits, jys atstōja goldu...

Vokorā dālam ai jaunū sīvu pōrbraucūt, tāvs dūmōja jūs

sagaidāt siņčos ai ols skrūzi.

— Naz, kaida jei b̄yš? — jys klusu patš sáv vaicōja, sīdams raibu lakateni ap koklu. Pagōjušū svātdiņ jys beja jū par gobolu redziejš, kod tei gōja ai jō dālu. Jys gribāja pazarōdāt, īpazazeiņ, bet apdūmōjš atmátá ai rūku.

— Ek, kū tī, gon jau dzeivōdami pazeisim vīns ūtru! — I tai jys beja īzagrižš tī, kur dāls jō navarāja sameklāt. — Kauns beja pošam atsazeiņ, ka jys, vacs cylvāks b̄ydams, gribāja b̄yņ jaunōs vadaklys priškā stolts i lapns, jo beja dzierdiejš nu ļaužu, ka jei ir cīži skaista...

— Brauc, brauc! — saucá cyts par cytu sātā palykuši kōzinīki i izbyra pogolmā.

Ar vasara sitīnim vacijōs kryutīs Stolužu saiminīks izskrāja pogolmā leidza cytim kōzinīkim, pavysam aizmiersdams sovu tāva vītu... Siermōs motu škipšnys pleivōja viejī, kas oss i spieceigs drōzās pōri pogolmam.

Vīna nu jō maitom parōvá jū aiz svōrka pierduknis i, kod jys satraukts atsavārā atpakaļ, snādzá jam skrūzi ai olu. Tāvs atsagidš ījámá vītu pi slīkšná i ai treisūšom rūkom satvārā skrūzī... Tīpaņ jau i stōvāja jō obys divys maitys, kurys beja palykuššs sātā, lai paleidzātu ságt gūda goldu... Vīna nu jōm turāja škeivi ai ols glōzeiņom, ūtra — škeivi ai sausa sīra gobolym... Īraudziejš jōs, tāvs nūstōja pa vydu i gaidāja... Dūmys jam pleivōja mirkļū viejūs, skots ūrbās krāslainū siņču durovōs...

Pec paroduma vadakla pasnādzá jam boltu veistūkleiti i nūbučōja rūku, i jys kluseibā tū svieteidams sajámá kai

sovu bārnu...

Kōzu naktš beja liksma. Sylts beja tāvam ap sirdi...

Tū siļdāja sajmto dōvyna — smolki izšyuts lynu kraklys, ols, dzīsmis i cīmeņu jautrōs volūdys...

Pec kōzom īzasōcá vīglys dīnys. Reitūs mozgojūtīs, Maļvina pasnādzá sovam veiratāvam izraksteitu ručinīku. Jautra i laipna būdama, jei izmanāja tū i iz kotra sūlā ceņtās jam izpatikt.

— Maita, kas maita! — vacīs nūdūmōja i laimeigi smeignāja. Maļvina rōdājās strōdeiga, bet tāvs, ļaudams dālam ai sovu jaunū sīvu pazaprīcōt, dorba gaitōs gōja pa vacam.

Pec kōzom beja atkōzis i cyti gūdi. Jaunijam pōram vysur beja jōteik. Tāvs kai agrōk patš teirāja kartupeļus, lai vadaklai būtu boltōkys rūkys, lai jōs mōtá prīcōtūs, ka maita ir tykusá lobā vītā. Tai dūmōja veira tāvs, bet kai dūmōja vadakla, par tū jam nabeja zynoms.

Gavienám īzastōjūt, tāvs taipať gōja i darāja, bet sirdš jau olka pec atzineibys, pec vadaklys saceitim vōrdim, kas raudzeitu jū atturāt nu dorba.

Vōrdi izpalyka i vacīs sōka būztīs sovā lapnumā.

Reitūs jys ilgōk palyka sovā gultā, kiupynōdams peipi i vārōdams vadaklu, mekleidams i atrosdams vainis.

Kod goldā kiupāja reitiškys, jys gribāja, lai vadakla jū seviški palyudz.

Dāls, atgōjš nu kaļvis i sāsdamīs pi golda, aicynōja tāvu. Tāvs pīzacālá i pīgōja pi golda...

— Voi tu naasi vasals, tāvs? — dāls apzavaicōja.

— Nikas! — jys atbildāja, izmasdams Maļvinai pieteitōju skotu. Jū samulsynōja naidis, kas īzakvālōja vadaklys skaistijā seji.

Rūkys jam sōka drebāt i lizeika izalāja iz golda. Atstōjš goldu, jys īzalyka gultā tai, ka nūkrakšāja vysys staklis.

Aļozs izmátá sīvai pieteitōju skotu, i tei, golvu nūlaidusá, klusāja. Žests, ai kaidu tāvs īzalyka gultā, aizdzyna dūmys par tāva naveseleibu.

Dyumu mutulš pazacälá nu vacō peipis, i jaunī klusādami atstōja goldu. Nasaprasšonā Aļozs atstōja ustobu.

Maļvina saīga vāļ vairōk, jo Aļozs, tai nikō mīla napasciejš, aizgōja iz kaļvi. Vīnai pošai tá beja jōpalīk i jōdora dorbi zam veča pieteitōjim skotim, kas ūrbās jai leidz pošai sirdái.

Ari Maļvina nataupāja speiteibys.

Kluss naidis lužņōja vysūs ustobys koktūs. Vacīs, tō navarādams izturāt, atstōja ustobu.

Stidzená lūcājās iz kaļvi pi Aļoza. Vajdzāja ai dālu tū lītu pōrsprīš i pascāt jam, ka nu šōs dīnys jys dorbūs vairs naiš... partū ka... A kū lai soka par Maļvinu, jei jau ni ai vīnu vōrdu jō nabeja aiztykusá, ni ari syutiejusá pi dorba?... Radzūt, kai dāls spieceigi cyloj smogūs kaļvis reikus, jys apzastōja.

— Šys tá beja muns bārns, ni ai vīnu vīneigu skatīni jys mani nikod nabeja apvainōjš. Voi ta maņ ir tīseibys

sirdātis, jo cyta bērns, cytaidi audzš, varbūt naspāja maná mīlēt kai eista tāva...

— Dīvs paleidz! — pīgōjš jys sacāja, i dāla vaigs jam pasmaidāja.

— Paļdis, tāvs, atsasiest!

Tāvs atsasāda iz slīkšnā. Raugūtis dālā, sirdš jam galeigi atkusa, i tymā rodōs pōrmatumi pošam sāv:

— Ek as, vacīs! Patš asmu vaineigs pi vysa. Patš meklieju īnaida i grybu tū sāt patš sovā sātā... — jys nūdūmōja i dāvās iz klāvu apzavārtu lūpu.

Tū pamanāja Maļvina i nūdūmōja:

— Veira tāvs maņ naizatič!

Dīniškys ādūt, tāvs napagrīzá golvys iz vadaklys pusi. Sovōs dūmōs jys patš beja vaineigs i tō pec sevī sajuta kaunu. Dīna pagōja i naktš lyka aizmierš nūtykušū.

Ūtrā reitā tāvs atsamūda drusku vālōk kai parosti. Tū sevī nūžālōdams, jys mudeigi steidzās pi dorba, a kod tāvs nūzamozgōjš pīgōja pi vadža, lai pajymtu ručinīku nūzaslaucāt, tō iz vadža vairs nabeja.

Ūsys sadrebāja nu spieceigō elpys pyutinā, kurs gryudās vacijam Stolužam nu īškys, dusmu dzeits.

— Nā, tei sīvītá gryb ai mani speitātis! — jys izgryudá i, nūslauciejš vaigu krakla pierduknī, izgōja ōrā, sajiudzá zyrgu i laidá pi sovys maitys Angelis, kura beja izdūta Kaļveišu sādžā i beja jam vysmīlōkō. Celā jys dūmōja:

— Papraseišu Angelái ručinīka i slauceišūs patš sovā.

Zyrgs apzastōja Kaļveišu pogolmā, i vacīs Stolužu

saiminīks, tū pīsiejš, īgōja ustobā:

— Lai b̄yš Kungs Jezus gūdynōts! — jys sacāja i apsāda iz sūla.

— Myužeiģi myužam! — atsacāja Angelá i, p̄zasteigusá pi tāva, izvaicōja:

— Kas jauns, tāt? Voi kaidš saslimš? Voi varb̄t̄ kaida nalaimá ai lūpim?

Da, kas gon beja nūticš, kod jys tá atsasteidzá? Kū ta jys varāja pascāt? Par kū žālōtīs? Voi ta patīši vadakla beja jam pasciejusá, ka nadūš ručinīka? Varb̄t̄ ručinīks beja nateirs, i Maļvina tū beja nūjāmusá mozgōšonai, a teiru vītā napasāja izkōrt? — Tai dūmōdams, tāvs smogi nūzapyutá i klusāja. Rádzādams, ka máita vysu laiku vāļ stōv jam priškā i vaicojūši verās, jys samulšš sacāja:

— Nikas, Angeleiģ, nikas! Gribieju tik tovu puiku rádzāt. — Jys pazagrízá pi mozō Ladzeiša, a Angelá aizgōja sameklāt reitiškys.

Pec reitiškom tāvs braucá iz sātu. Īgōjš ustobā, jys izmátá skotu vadžam, jō pošā taiseitam ūzula vadžam.

Tī karināja ručinīks, tys patš, kas šūreit tyka nūjymts.

To ai nūlyuku jam nadūd, beja nūjymts... A varb̄t̄, ka dāls tū beja kur nūsvīdš i vadakla, tū atrodusá, izkōrá otkon vacijā vītā. Varb̄t̄ tai, varb̄t̄ i natai! Kas tū varāja pascāt?

Tāvs sōka gierbtīs. Ustobā īnōcá Maļvina i izmátá jam pōrmatūšu skotu, jo nazynōja pi reitišku golda, kū atsacāt iz veira vaicōjumu, kur tāvs tik agri beja aizbraucš?

Tai tys īzasōcá, šys naidis storp vadaklu nu vīnys i veiratāvu nu ūtrys pusis.

Aļozam tāvs beja lobs. I sīvu jys beja jiemš vyslobōkū, deļtam nūzagula kai tylts storp jīm obim. Pa šū tyltu tod vajdzāja staigōt saticeibai nu tāva iz sīvu i nu sīvys iz tāvu, bet tai nanūtyka. Saticeibys vītā pa tū lūžņōja naidis... Nu klusim zibiņōjūšim skotim tys pōrgōja osā vōrdu apmainī i beidzūt paņ vōrdu ceinī... Nu sōkuma ceinā nūtyka aiz Aļoza mugorys, vieļōk i jys tyka tymā īrauts.

— Nu beidzūt maņ pošam nu sovys sātys bēs jōit prūjom! — sacāja tāvs dālam.

— Jōit? — Aļozs naticiegi atvaicōja. — Nu kas ta tevi dzan?

— Ak tai? Maņ jau laikam bēs jōgaida, cikom kaidis parōdās durovys. Voi tu tai navari pavielāņ klusāņ? — tāvs atbildāja.

— Raudzeišu! — sacāja dāls, — bet maņ rōdīs, i tu, tāvs, na bez vainis, — sacāja Aļozs i izgōja.

— I tu na bez vainis! Voi ta maņ leidz šam kaidis vainis pōrmátá? — tāvs nūzapyutá, dzili sašuts.

— Sīv! — sacāja Aļozs, Maļvina pacālā iz jū acš. Mirkli vaļdāja klusums.

— Mož tu varātu bēņ cytaidōka pret munu tāvu? — Aļozs turpynōja, izsvārdams vōrdu „munu” — jys sacā vairōk pavielātōja kai vaicōtōja bolsā. — Ka tu esi muna sīva, to tāv tys jōdora.

— I kas maņ bētu jōdora? — speiteigi atmatusá golvu,

Maļvina atsaucá.

— Nu jau i šys maņ bruķš viersā, — jei nūdūmōja pi sevá. Aļozs, rádžādams jōs speiteigū vaigu, sazasirdāja i atciertá:

— Klusi, ka cytaidi naprūti!

Nu tō laika jei klusāja vītā i navītā, bet naidš, navarādams izalauzť iz ōru, plātās sirdī i atsaplaiksnāja seji.

Tāvam tys sōpāja vāļ vairōk kai osī vōrdi.

— Dāls, máš cīšom klusu, bet saprūtom bez vōrdim... Acš vysu pasoka, — sacāja tāvs, slauceidams svīdrus. — As taida klusuma vairs navaru pacīšť!

— Nu kō tu gribi? Runoj — táv napateik. Kluš — napateik! — sirdājās Aļozs. — Nu, kai lai Maļvina dora?

— Kai? — atvaicōja tāvs i klusāja. Jys dūmōja: „Voi ta cīnāť siermu golvu jei navar, par lapnu?”

— Tai ilgi as nacīšš! — jys sacāja, stypri i styngri raudzeidamīs dālam acīs.

— Kū to tu gribi darāť? — vaicōja Aļozs.

— As parōdeišu, kas tá ir eistīs saiminīks. As aizīšu tī, kur cīnej tāvu i mōti... — jys izdvásá.

Aļozs saprota, kas ai šīm vōrdim beja zeimōts. Tāvs draudāja aizīt pi mōsšs Angelis ai vysu montu i zámi. Aļozam palyktu tik kaļvá i kaļva omots.

— Áj! — jys īkaisš izdvásá i atstōja ustobu, aizciersdams aiz sevá durovšs...

Vacīs saiminīks par tū vairōkys ņaizis beja ai maitu runōjš. Maita tū nūraidāja, nagrybādama sazaneist, ai brōli.

— Ka navari pacīst, nōč iz kaidu laiku pi maná taipat. Padzeivōsi i salabsit...

— Voi ta as kaidis ubogs, ka dzeivōšu tovā maizī? — tāvs beja atbiļdiejš. Jys dūmōja par tū maitai pīkrisšonys naprasāt.

— Atraksteišu i līta golā, — jys sacāja sevī i sajiudzá zyrgu, lai dūtūs pi notara. Ejmūt ustobā, jys siņčōs īraudzāja vadaklu; tei ai priškautu slaucāja izraudōtōs acš. Sovaidi beja ap sirdi tū rādzāt. Vadakla beja mōtis gaidōs.

Kai leidz šam jys nabeja tō īvārōjš? Jei raudōja tymā pošōs siņčōs, kur pyrms pušgoda jys patš beja tū sajiemš, krysteidams ai drabūšu rūku... I taidu padzeiņ pasaulī, lai bārna bārns dzymtu zam lōsta? Jei ir mōtá, slykta jei nav. Drūši viņ jei raud, na par sovu, a par sova bārna liktini...

Tāvs stōvāja i stōvāja...

Pogolmā izazvīdzá ījiugtīs zyrgs, saukdams pec braucieja.

Tāvs atsajādzá, īgōjš ustobā, pajámá vāzu i izgōja.

Siņčōs pi raudūšōs sīvys stōvāja veirs, tū mīrynōdams...

Tāvs vairs navarāja izturāt.

— Ai Dīvu!.. Dzeivojit laimeigi!.. — jys čyukstāja i aizgōja, ai capuri slauceidams osorys...

Sovaidi satraukti nu tāva vōrdim, dāls ai vadaklu mātās jam pakaļ pogolmā. Kai stulbi jī stōvāja i vārās, kai tāvs

aizgōja, vāļ nasdams capuri rūkā, ai viejī pleivojūšim
siermim motim, paškierdams ceļu sovim bārnu bārnim.

BRAUCINS PI KRYSTAMŌTIS

Pa otvolainū pļovys celeni táčāja maitiná. Jei apzastōja zam ōriska bārza celená molá, pacálá skotu iz augšu i ai rūku aizskōrá leigoni nūzalíkušū zoru. Nu tō atrysa nūdzeļtiejusá lopa. Kai zalta tauryns tei lidōja iz láji. Maitiná pacálá priškauteni i zalta tauryns nūzalaídá iz tō.

— Vivī-vivī!... — zuzāja kūkā sylts, vasareigs viejš i maitinái pieški lykōs, ka bārzs čyukst jōs vōrdu. Mīly i draudzeigi jei tū nūglōstāja ai sovu slaidū, sastrōdōtū dalnu.

— Vivianna! Uū! — saucá nu mōjis pogolma.

Maitiná skrīšus dávās iz sātu. Drusku apzastōjusá, jei rádzāja: pogolmā saimineica mōvá ai rūku.

— Pīdūd, krystamōt! — Vivianna jutōs vaineiga i pīkususá eļsá.

— Kam skrīņ kai viejš? — saimineica aprōja maitini, kluseibā prīcōdamīs par maitinis lelū paklauseibu. — Reit pi mýsim býš kvīšu tolka. Aizteci pi sova tāva i palyudz vysus iz tolku!

— Labi, krystamōt! — attraucá Vivianna, kura beja pōrpylna trauksmis i zynōtkōris.

Jai pieški beja tai, ka jū nazkas býtu pasvīdš iz augšu. Trauktūs pa lelceļu seši kilometri cauri divom sādžom,

kur suni, nykni rīdami, rausta kiedis, īlōs klaigoj sveši bārni, ploti labeibys vazumi aizklōj zamus ustobu lūgus, izkar pa puškām vōrpōtu solmu, a lūgūs paspeid̄ ziņkōru ocu pōrī. Viviannai ir prīceigi i baigi ŗaizī. Kotru ŗaizi, izskrīnūt taidai sādžai cauri jei jytās daudz drūsōka, daudz lelōka, kai bejusá.

Lauki kai svātdīnis lokoti vysaidōs krōsōs nūguluši ap lelcelu, kura obōs pušōs kuplōs čārmyuškys myrdzinoj sorkonōs ūgu čáčis i bārzi nūkar iz lāji nūdzel̄tiejušū lopu ailis kai zalta dalderu vārtinis... Sovaida teiksme zuz nūzagataviejušūs dryvu vōrpōs...

Vivianna steidzeigi mātās siņčōs. Tod jei pieški atsasvīdá atpakaļ i vaicōja:

- Voi lai ejmu taipať, voi apvalku jaunu?
- Apvālč boltū jaceni i apsīņ teiru prīškauteni!
- Paļdis!
- Pajám capumus mozijīm!
- Paļdis, krystamōť, pajimšu!

Pec mirklá bosōs kōjis jau dipāja iz cīti īmeitōs stygys aportijā popivī, kas vádá taišni iz lelceli.

— Pi ŗaizis atsavadeišu nu «tāva saimis», — dūmōja Vivianna, lobijā rūkā cīži saspīdusá mutautā īsītūs cukurōtūs capumus.

«Tāva saimá» — tai maitiná saucá pīcus pamōtis bārnus: trejs pušmōsys i divus pušbrōļus, kuri, tāvam ūťraiz apzaprecejūt, cyts pec cyta pīteicá sovys tīseibys iz koktu i maizi, cyts cytu izgryusdami nu leikstī pakōrtō šyupelá i mōtis kliepá.

Sovaidi Viviannai beja ap sirdi verūt zamōs ustobys plotōs durovys i ģejmūt telpā, kurā jei beja pīdzymusá. Tá jai vīnmār sajuta tū, ka beja bōriná, kas nikod nabeja rādziejusá sovu mōti.

— Loba dīna ģiusu mōjōs! — sacāja maitiná, nūbučōja pamōtis rūku i apglōstāja pīcys nūsmulātys muteitis «tāva saimái».

— Siestīs i pazacīmoj pi mýsim! — laipni aicynōja pamōtá. — Tāvs atnásš zivš nu azara.

Vivianna apzasāda iz sūla pi lūga. Jei pazagrīzá iz lūgu, kurā pamōtis pīmynātīs azars dzynōs iz krostu. Azara viļni izžļōdzá iz krosta lāzanōs smiļktš i atploka atpakaļ... Cālās i atploka...

— Voi ģiusu sātā vysī vasaly? — vaicōja pamōtá, reikōdamōs ap pōrtu.

— Paļdis, mōt, vysī vasaly! Krystāvs ai krystamōti reit ģiusus vysus lyudz tolkā, — maitiná izsacāja vajdzeibu, deļ kaidys beja gōjusá. Jei runōja kai caur mīgu, jo azars ģū vylka pi sevá.

— Vajdzātu aizskriņ! — jei dūmōja i jai beja bailá, ka pamōtá tū ģymtu ļaunā. Varbýt vāļ kū vaicōš?

Viļni vālās i ploka, atstōdami boltys putys krostmolys smiļktīs. Kai boltys peonejis. Vivianna rādžāja, kod nu jauna pazagrīzá pret lūgu.

— A kū ta pļausit? — jei nu jauna dzierdāja pamōtis bolsu i nūzaprīcōja, ka beja palykusá ustobā.

— Kvīšus.

— Ā, kvīšus, býš bolti plōcini... To paļdis, paļdis, vysī

aizbrauksim... — jei p̄rceigi s̄lājās.

«Tāva saimá» saskrāja ap jū i lyudzās.

— Voi as ari braukšu?

— As ari!

— Mani ari pajemit!

— Nā, ai tik nateiru muti tu navareisi brauk̄t, — smīdamīs sacāja pamōtá sovam vysmozōkijam. Tys atvyлька garu lyupu i taisājās raudōt.

Tá Vivianna īgōdōja saineitī leidza pajimtūs capumus. Jei steigā p̄zatoryuka nu sūla, pajámá mozeņū zam podušom i apdōvynōja ai cukurōtīm capumim. Saskrāja vysy pōrejī. Maitiná apdōvynōja ari tūs i vāļ dažus dāvá pamōtái nūgaršōt. Tei garšōja i slavāja, kai mōcādama, a mozī grauzá, acš blysynōdami i klusādami.

Viviannys skots nu jauna p̄zavārsá viļnim azarā.

— Mōtá, as nūmozgōšu mozijīm mutis! — jei nanūzacītá.

— Tecit pi azara, viļneišūs!

— Viļneišūs, viļneišūs! — saucá cyts par cytu «tāva saimá» i aplypa ap Viviannu kai bitis ap kūzulu. Tykuši ōrā, mozī klīgdami skrāja nu lāzanō pakaļnená lājī, sabryduši iudinī, steidzās skolōt rūkys i sejis. Vivianna juta, kai viļni glaužās ap jōs garijom kōjom. Opolōs «tāva saimis» vydā, jei izavārá kai dzārvá storp peļom.

Nazkas jymā sazaslāja pret liktini, kas jai beja atjiemš mōti i ŗaizī ai tū i azaru... Tys b̄ytu pīdariejš jai... Ka jei b̄ytu palicieja, gon pamōtá jū turātu kai izpaleidzi, a Vivianna lobprōtōk palyka pi krystāva, kur beja labi

paādusá i pīklōjeigi apgierbta, dzeivōja teirā sātā... Jei juta, ka pamōtá iz jū raugōs kai iz kū pōrōku, kai laimái labvieleigōku bārnu. Drusku apskauž...

Vivianna naapskaudá ni sovu pamōti, ni «tāva saimi»; jei lobprōt tai nūvielāja sovys pyrmdzymtōs tīseibys... Viņ azars?... azars!... Tys vylka i turāja... I viņni sylti, meiksti, tynōs ap ceļgolym, atstōdami tī sovys meikstōs, boltōs putys... Azara viņni cālās i atploka, a kaidi cyti viņni jōs kryutīs cālās i cālās augstumā viņ...

Āaitiná izvylka nu ozūtis zyļu, iz pusi pōrlīktu aplūksni, izvylka nu tōs viestuli i pōrlasāja jau nazyn kurū ņaizi.

Zylū viestuli rakstāja tōlō krystamōtá nu Riezeknis i pīsūlāja vydusškolu, tai aicynojūt Viviannu pi sevá. Šei viestulá beja atbīldá iz Viviannys ziņōjumu par pavasari pabeigtū tautškolu ai pyrmū škiru i gūdolgu i klusynōtu vieleišonūs mōcātīs tōlōk... Tōlō krystamōtá beja saprotusá āaitinis ilgys...

— Papa, papen, parōdi zivš! — saucá mozi i Vivianna strauji apzasvīdá iz ūtru pusi, tai ka viņni iudinī gōja opolā gradzynā. Āaitiná skrīšus dāvās pi tāva i tū nūskūpstāja iz vaiga. Jei prīcojās, ka sazasveicynōšona ai tāvu iznōcá pamōtái naradzūt, kur jei tōs rūkai tikkū spēja pīdūrť sovys lyupys, tik lels svešums beja storp jōm.

— Pacīnōsim gašku ai zivim, — jys sacāja prīceigi i mīly, ai acim nūglōsteidams āaitinis augumu i aizskōrá ai rūku garōs bizis, kurōs beja sabyrusá iudiná šlakotu rosa.

Vivianna juta lelu maigumu tāva glōstūs. Paceļūt acš iz tāva acim, jei rādžāja tymōs taidu kai žālumu, kai skumjis... Tōs beja sōpis, kas rodōs veirā, īraugūt sovu meitu nu pyrmōs sīvys, tys beja atgōdynōjums, kaida beja jō pyrmō sīva. Vivianna beja sovys mōtis maita izskotā i raksturā.

Viviannai palyka nalabi, tai kai bailā, kai kū, i jei gribāja bāgļ nu šōs naizprūtāmōs sajiutys, a taišni šōs sajiutys jymā radāja apzini, ka tik tāvs i nivīns cyts jū navarātu tai milāt, nivīns rūkys pīskōrīnš nabeja tik sugestejūši maigs. Jei, lai gon navarāja pacālļ vairs ocu iz tāvu, sūļōja jam suplōk, ai rūkom plyukōdama iudinā zōli, kū beja izcālusá nu azara.

Tápaļ jau beja sāta, pamōtá ai bļūdu i nāzi jau gaidāja pogolmā.

— Mōļ, atļauņ maņ! — sacāja maitiná i snīdzās pec nāža.

— Býtu tu maņ vīnmār loba paleidzá, — sacāja pamōtá, pasnāgdama nāzi.

Vivianna teirāja zivš. Tī beja prōvi asari. Ap jū satupusá, «tāva saimá» gaidāja, kod Vivianna izvīļkš gaisa pyusli, lai tū, nūlīkūt iz slīkšná akminá, pīspartu ai kōji, lai poukš. Kai kuram izadává varonōks poukšīnš, tai varonōki smīkly pōršaļcá pogolmu.

Tīpaļ iz slīkšná sādāja tāvs i klusādams vārōja lelōs maitys dorbu i mozūs rūtaļu. Jam nabeja nivīna vōrda, kū sacāt, lai gon sirdš beja pōrpylna sovaida maiguma.

Pec šaļtš svīstā captī asari jau smaržōja goldā.

Sasādynōjusá ap sevi «tāva saimi», Vivianna vairōk

borōja tū kai ädá pošā. Jai pītyka gūda, kaidu tai parōdāja pamōtā.

Āsdama maitinā runōja šū-tū ai pamōti; patiseibā jei tik atbiļdāja iz pamōtis vaicōjumim, ai kuru paleidzeibu tei nu maitinis gribāja šū-tū izzynōt par dzeivi krystāva sātā.

— Voi tovai krystamōtāi bjš mozenīs? — beidzūt pamōtā izgryudā vaicōjumu, kas jai beja vyssvareigōkīs. Ka jau krystamōtāi bjtū sovi bārni, tod Vivianna varātu grīztīs iz tāva sātu i prasāt sāv pyrmdzymtōs tiseibys iz zāmi... Kas tod bjtū jōs bārnim?

— Nazynu, — maitinā pītveikusā atteicā.

— Esi tu gon!.. — pamōtā rōja. — Golva jau grīstūs matās, a nasaprūt nikō.

Vivianna pīsorka vāļ vairōk i pazavārā iz tāvu, kurs klusādams sādāja jai preteim.

Ari pamōtis acš kavājās tīpaļ. Jei beja tvārusā veira sejis izteiksmis maini, kura rodōs, īraugūt pyrmōs sīvys maitu. Jai beja bailā, ka veirs nasadūmōtu saukt maitu iz dzeivi pi sevā.

— Redzi, ka tovai krystamōtāi bjš sovi bārni, tod tu veļti tī pliessīs, īgōtnā nadabōsi... Tod lobōk jau pi laika varātim īt dzeivōt pi cytim, vairōk kū sāv nūpeļneisi...

Tāvs pacālā borgys acš iz pamōti.

As braukšu iz Riezekni! — ōtri izmátā Vivianna, kurai beja lelys bailis, lai tāvs ai pamōti jōs deļ nasaīt naidā.

— Nu, nu?! — pamōtā pōrsteigta īzasaucā. Vāļ vairōk pōrsteigta beja Vivianna, sadzierdusā pamōtis bolsā neparosti lelu laipneibu.

— Kū tī? — styngrī prasāja tāvs, pieški sajusdams, ka jam nav nikaidys varys máitys liktiná nūteikšonā.

— Dzeivōšu pi tōlōs krystamōtis i mōceišūs gimnazejī.

— Ā... — plota, jū plota pazavārā pamōtis mutā. Šaļti valdāja klusums.

— Redz, šī vairs nagryb turāṭ, tod gon laikam sovu gaida, — mālśá pamōtá.

— Kū tu! — tāvs pōrtraucá pamōti. — Paļdis sīvys brōlám, ka izaudzāja... Školā laidá...

Tū dzierzūt, Vivianna pīmināja, kai jei pec školys beigšonys beja tá atnōkusá, lai parōdeitu sovu aplīceibu tāvam — tai krystāvs beja pamōciejš. Ari tūražiz jī ādá zivš.

— It kai mās nabytu jōs školā laiduši... Ka tik gaļvená skaidra! — Vivianna dzierdāja pamōti sokom.

— Izškoloj sovus i pītikš, nanūcītá tāvs, a Viviannai pieški palyka korsts, tik korsts, ka jei naspāja vairs palikt ustobā.

— Paļdis! — jei sovaidi sveši izdvásá. — Maṅ jōzasteidz, cytaidi satimsš... — Maitiná pīzalicá pamōtái pi rūkys, nūbučōja tāvam vaigu, pa kuru ritāja vīna osora, i, lai slāptu sovys acš, pīzalicá pi «tāva saimis».

Vysmozōkū, Aleiti, jei pacālá zam podušom augši gaisā, nūglōstāja vaigu Igučam, a Julái ai Anci motūs īsāja zylōs lentys, kurys izraisāja nu sovom bizjom. Vyslelōkijai, Genái, atdōvynōja sovu školys rūkdorbu stuņdōs izmorgōtū mutauteni.

— Nu maná par pīmini! — jei sacāja, pasmaidāja i izasteidzá pa durovom.

«Tāva saimá» jū pavadāja leidz azaram, kur maitiná līcá mozu leikumu, lai nu tō atsasveicynōtu.

Naz kō pec Viviannai rōdājās, ka jei šū azaru i šū sātu rádž pādejū ņaizi. Tys laikam tō pec, ka jei braukš iz ilgōku laiku nu táninis prūjom.

Maitiná steidzās, tai kai grybādama izbāgļ nu šōm dūmom, a azars ai viļņu gulgōšonu tai kai dzynōs jai pakaļ, apdvasdams ai baigumu...

* * *

Kvišu pļōvis tolka gōja iz beigom... Tolcōni násá sasītūs kiuleišus i slāja kliepūs.

Vivianna turājās pi krystāva. Jei gribāja ai tū izarunōt i nikai navarāja īsōkļ. Bez kautreibys tī beja vāļ taida kai nūjauta, kai sirdš protests. Kotru ņaiz, kod jei tyvōjās krystāvam, vāsa prōta salaseitī vōrdi aizsprudzá kai izbīdāti zvierbuli, kod jei apzastōja pi krystāva tragiski nūpītnūs sejis, ai kaidu jys veicá lauku dorbus. Jau ilgōku laiku jai nikas cyts naiznōcá kai lelōks kliepš nasamō i aizaelšis «lyudzu!»

— Jau pādejō kirpa bōlāja rudiná saulī, kod jī obi kūpsulī tyvōjās bārzam. Krystāv! — pieški īzasaucá Vivianna i pīzaglaudá bārza boltyjam stumbram, — as grybātu... — jai pōrtryuka teikums.

— Nu, kū tu grybātu? Voi jau pyuru? Strōdneica tu esi loba, nažālōšu i pyura, — laikam ols īspaidā jūkōja krystāvs. Vivianna nūsorka.

— Nā, krystāv, pyura navajaga. As grybu, lai tu aizvād mani iz staceji.

— Iz staceji? Burlakūs brauksi?

— Nā, na burlakūs.

Krystāvs klusāja, a Viviannys lelōs bryunōs acš mīly i lyudzūši beja īgulušys krystāva pōrsteigtijā sejī.

— Nu, kur tu brauḡ?! — beidzūt turpynōja krystāvs.

— Losi patš! — pavysam satraukta sacāja Vivianna i pasnīdzá jam viestuli.

— Ā, mōsa roksta — ryucá krystāvs, īzavierīs rokstā, a Vivianna jau beja pušcelá iz sātu.

Āmaitiná klōja tolkys goldu. Jei čakly lyka škeivi aiz škeiva, i tī dunādami nūzagula boltā ailī. Sirdš jai beja namīreiga, jo gribājās atmināt, kaida bīš krystāva atbiḡdá, kod jei tū satikš.

Kod krystāvs īzaroda, jō seja beja pavysam parosta. Jys Viviannys kai i narádzāja ni pōrnōkūt, ni ari vālōk vysu garū tolkys vokoru. Jys staigōja ap cīmenim, lāja olu i dyucá sovā zamijā, lobsirdeigijā bolsā.

Vivianna dzeivōja pōrlīceibā, ka pec tolkys krystāvs dūš nūraidūšu atbiḡdi. Lapns speits i vāļ lapnōka tīseibu apziná brīda maitinis kryutīs. Jei zynōja, ka naatsakōpš nu sovom tīseibom i, ka nalaišš ai lobu, aizbāgš ai bieḡšonu.

Vakareišonys jautrumā, pošā knádys skaļumā krystāvs mōvā ai rūku, saukdams maitini pi sevā.

— Šei tá maḡ ir meita... Gudra i skaista! — krystāvs izsyta Viviannai iz placa.

Āmaitiná juta, ka krystāvs šūvokor ir sovaidōks kai parosti. Jei navarāja saprast, voi krystāvs jū līlej, pazateikdams par padareitū, voi gryb pīlabynōt iz prīšku.

— As jū izškolōšu par.. Par kū tu gribi kliuņ? — jys grīzās ai vaicōjumu pi maitinis.

— Nazynu... As grybu vysu saprast...

— Nu, as tevi izškološu par vyssapratieju, — smājās krystāvs, smājās cyti ap jū i smājās ari Vivianna pošā.

Pagōja dīna, ūtra, klōt jau beja pīktdīnā, a Vivianna vāļ nikō skaidri nazynōja, voi krystāvs jū vāsš iz staceji, voi nā. Kai tūŗaiz dzārumā izrunōja, tai i palyka: pušjūks, pušpatīseiba. I sovaidi! Viviannai lykōs, ka labi būs ari tāpaņ. Kaidis īškdejīs spāks jū mīrynōja: «Tu esi vāļ jauna, gon piļsātys školā tiks i vāļ cytugod, kod kars būs pōri!»

— Kars?

Kara maitinā nabeja redziejusā, tik baigi nūstōsti par tū beja atkleiduši nu vāļ patōlō fronta, a tī pa laikam sajuka ai grōmotā laseitim, nadaudž īspaidōdami goru, a fiziskō struktura vāļ beja naskorta.

Sirdī beja sadeiguši sapņū osni. Tī auga sadzaldami, rīsdami pympurus i plauceidami ilgys pec zīdim... tī beja sapni par skaistumu, kū cylvāka goram snādz izgleiteiba.

Maitinā tēcāja nu vītyš vītā: tá jei beja ustobā, tá klietī, tá klāvā, tá dōrzā, tá teirumā, nasdama sevī symts atbaļšu nu bolsim dobā ap sevi... Jei sajuta, cik skaisti ir bīt plaukstūšai dzeiveibai storp tyukstūšim cytu sāv leidzeigu, sakusņ ai vysu kūpejā elpā i šyupōtīs iz zāmis varonōs kryuņš.

Pošulaik maitinā beja nūtopusā pi bišu kūzula storp jaunijīm augļū kūcenim i vārās, kai bitš izgōja nu kūzula i atsagrīzā tī atpakaļ ai zīdu putekļū nasumu ap kōjom.

— Nu biteiņ! — jei izdzierdā bolsu sáv aiz mugorys i sajuta krystāva rūku sáv iz placa. Maitinā pīzatoryka kōjōs i pītveika kai sarōta.

— Pīdūd, krystāv! — jei vaineigi sacāja, jo dūmōja, ka beja krystāvam vajdzeiga kai izpaleidzá i aizakavāja navītā.

— As jau runōju ai Tekli. Tu vareisi reit braukņ, patš aizvesšu iz staceji.

Vivianna gribāja pazateikt, a piešks satraukums jai aizspīdā muti. Jei tik vārās krystāvā lelom, volgonom acim.

— Tu beji mýsim ļūti nūdereiga ari tá, a as gaiši apradzu, ka tu esi par lobu deļ šim pūrim — turpynōja krystāvs.

Viviannai sōka ritāt aizkustynōjuma osorys, i ļaizī ai osoru strautim atsavārā vaļsirdeibys strauti, kuri sovā straumī násá daudz syltu, satrauktu vōrdu...

— Nā, krystāv, maņ mīly šī lauki. Arī pūrainōs pļovys ir nūgrōvōtys i zīdu pyllys... Bārzam pļovmolā ir sudobrainina myza... Vyss mani tá valk i aicynoj, a škola aicynoj vairōk... Vosorā as atbraukšu otkon, lai jiusim paleidzātu...

— Tu runoj pareizi. Tū as sacieju ari Teklái. Mýsim býš sovs bārns... Kod tys izaugš, tu býtu tá sovys lobōkōs dīnys pazaudiejusá, pareizōk — atdōvynōjusá tam, kam šei sāta pīdarās. Brauņ i pīpyldi sevi! Paleidzāsim ai iedīni, jo tovai krystamōtái tī piļsātā ir paplōna ryka.

Vivianna gribāja nūbučōņ krystāvam rūku, a jys tū

atrōvā, apskōvā maitini ap placim i aizgōja. Vivianna īskrāja ustobā i meklājās pec Teklis, lai tai pazateiktu. Teklā stōvāja pi vakariņu pārta i maisāja iedīni kotlā.

— Paļdis, krystamōt! — Vivianna strauji mātās pi saimineicys, a tei īgni atsavylka...

— Brauç, brauç! — ōtri nūbārā Teklā. — Piļsātā atsaiessi apeļsinu, redz, tá jōād šōs klimpys! — jei pacālā pōrneicu i parōdāja maitinái tōs saturu.

Vivianna atsakōpdama rādžāja jōs šaurijōs acīs dzaltonys izsmīklā guntenis. Maitinā izgōja pogolmā. Sovaidi osi sirdī sōpāja Teklis izmastī vōrdi par piļsātys krystamōti, kura «ād» apeļsinus. Vivianna zynōja, ka piļsātys krystamōtá iztyka nu normys, kaidu atmátá vōcu okupacejis vara. Jei. zynōja i tū, ka piļsātys krystamōtá beja īzasaistiejusá «Tautys paleidzeibys» dorbā, strōdōja školā i snādzá īvodroktus laikroktim. Tymūs maitinā bīži rādžāja jōs vōrdu, pīmineitu ai patīsu ciņu. Vysu laiku piļsātys krystamōti jei beja statiejusá sáv par paraugu, sajusdama napīcīšameibu zīdōtīs cālsirdeibai.

— As iesšu apeļsinus! — jei sašutumā atkōrtōja i pīstrāvōja sovaيدا speita pylna.

Sorka vokora blōzma aiz syļa. Āglu smailōs golūtnis veidōja tymsu zvōdži dabasu zaltainijā pamalī. Viviannai rōdājās ka šys zvōdžš grīžās jōs nōkūtnis sapņūs... Pieški gaisā īzadyucá lidmašinā, pazarōdāja viers golvys vasalys sešys, aizlidōja. Sirdš īzasōpāja svešōs sōpōs.

*

Vivianna sakōrtōja celá sūmu. Tei beja školys sūma,

kurā maitinā ilyka pōrs kōrtu apvolkōtys velis, lōpeitys zāčis i bryunu vylmys kleitu ai pošys tamborātu apakleiti. Tīpaṭ jei ilyka rokstamūs pīdarumus i aplīceibu par tautškōlys beigšonu, rūkdorbu kuleiti ai krōsainim dīgim i odotys. Tī varātu vāļ tū-šū ilikṭ, a vairōk monta maitināi nabeja, atskaitūt kūrpis i mieteli, kurus viļķš celā.

Vysa jōs bogoteiba: skaistums, gudreiba, savaļdeiba i dzeivis prīca storōja ap jū. Gaišu sapņu pylna jei īgōja dōrzā, kur zīdāja jōs kūptōs pučis i saplyucá dažus zīdus.

— Kū ai tīm? — vaicōja krystāvs, kod maitinā, nu vysim atsavadiejusá, īkōpá rotūs. — Vessi krystamōtái ? Saveišš.

— Nūlikšu pi atbreivōšonys pīmineklá.

— Tod vajaga vairōk. Ari krystamōtái jōrādž, ka naasi slynkōjusá pa vosoru, ka tovs rūžu dōrzs smōrdej.

Gonu maitinā atnásá vāļ dažus zīdus, kurus Vivianna nūlyka sáv kliepī, pamōvā vāļ kūpejū atvodu sveicīni paliciejim i roti aizšyupōja nu pogolma.

*

Lela zaļpalāka āka ai plandūšu sorkonboltsorkonu karūgu iznyra nu varonu bārzu viersyūņom. Tei beja rūbežstaceja Zylupá. Tá tōlums saplyudá ai svešumu, pīdūdams maitinis ilgom sovaidu baiguma nūjautu.

Ai sovu sūmeņu podusī i zīdu kliepi iz rūkys jei sūļōja krystāvam sūplok, kurs stīpá smogu peirāgu i galis skreini.

— Dzeivoj gudri, tys ir, esi taida, kaida beji leidz šam,

tod vysim b̄ysi loba! — atsavodūt sacāja krystāvs, nūlykdams skreini zam vagona sūla. — Kod upá izīt nu krostim, tei izseikst, tamdeļ apvoldi sevi!

— Paļdis krystāv, ceņššūs!..

— Maņ taida namīreiga sirdš. Ka tu nabrauktu pi munys mōsys, as b̄ytu pavysam nalaimeigs.

Īzakaucá viļcīņš i krystāvs, nūskūpstiejš audžu máitu iz pīris, atstōja vagonu.

— Lai Dīvs tevi svietej! — jys vāļ, mōdams ai rūku, sacāja i Vivianna dziedāja taidu sōpeigu treisu jō bolsā, tik šūražis cīžōk par cytom ņaizjom máitiná juta, cik tyvs jai beja paliciejs iz perona. Ai skotu apskōvá jō plotūs, ceinā ai pūru sadugušūs placus, ai acim nūglōstāja lobsirdeigū seju i saucá:

— Sveicynoj vysus nu maná: krystamōti, Vali, Repsi, bārzu ceļmalī i pošu pūru ai munom gonu pōsokom!..

Mašiná dunādama dāvās iz prišku, pavārdama máitinis skotam kū cytu. Vivianna raudzājās pa lūgu, kai viļcīnám garum pazibāja bierztolys, syly, cīmi, pakolni, nūzibāja tylti, nūskanāja gonu klaigu atbaļši... Celi aizalūcāja bolti kai pīna strauti.

Mozā blocenī jei pīrakstāja stacejis: Zylupá, Brigi, Nierza, Ludza...

Jau dūmōs jei rādžāja Riezeknis krystamōtis gaumeigōs ustobys, radio... lelu grōmotu skapi, kur grōmotys gaumeigūs vōkūs stōvāja vylynūšōs aiļōs... Tod telefons. Nikod jei pa tū nabeja runōjusá. Jei nazynōja, voi tī b̄yš ai

kū parunōt, i jei juta sevī naatvairamu dzini: vysam, kū
cielš cylvāka rodūšis gors, izsekōt ai acim, dzierdāt ai
ausim, aptaustāt ai pierstim sajusť sevi lelyjā topšonys
pasaulī...

Pieški nazkas ģžadōrdāja, sabrakšāja, lyuza...

Vairs nabeja nikō.

Viļcīnš beja izskriejš iz minys i eksploдиеjš.

*

Kod Vivianna atsamūda, jei beja tai kai atrauta nu zāmis
i nu vysa, kam beja sakars ai jōs ģpriškdējū dzeivi i
sapnim... Jei gulāja bolti klōtā gultā i bolta, gaiša telpa
beja ap jū. Vyss beja tōls i sōpeigs, tik sōpeigs, ka navarāja
atrasť vītys, kur pīsĩť saprōteigu dūmu. Maitinā raudzāja
pīmināt, kas i kai beja nūticš, kod kaida vīgla vāsmá jū
cālá nu zāmis, nu realōs dūmys... Jei tai kai cālās ai vysu
gultu i gryma nabģteibā...

— Telpā ģnōcá žālsirdeigō mōsa i maitinā saprota, ka ir
slimineicā, a, kas ai jū nūticš, jei nasaprota, jo rūkys
nasōpāja... Jei pacālá iz mōsu storojūšas acš i čyukstāja:

— Krystamōtis telefons 86!

Mōsa pamōja ai golvu.

— As atvežu pučis...

Mōsa tikkū manami pasmaidāja, izlykdama rūku iz
maitinis pīris, aptaustāja puļsu i aizgōja. Vivianna storōja
laimī. Jei zynōja, ka nōkš krystamōtá i atnásš grōmotys.

Nazkaidš smogs syltums gulāja maitinái iz kōjom,
gulāja tik cģzi, ka maitinā naspāja tōs pakustynōť...

*

Piļsātys krystamōtá Syunōja kundzá beja tik kū atgōsá nu školys, kod zvanāja tōļrunš.

— Runōsit ai slimineicu! — jei sadzierdāja telefonistis bolsu. Kars jū beja mōciejš sekōt breinumim.

— Byš kaidā bieglu komisejī jōstrōdoj? — jei dūmōja, kod dzierdāja:

— Voi tá Syunōja kundzá?

— Jā, as klausūs.

— Jiusim sveicīnš nu krystamāitys Viviannys Bydzānis.

— Dīvs, tei jau muna mōsys máita.

— Jā, jei slimineicā i lyudz jiuš tū apcīmōt.

— Kur máitiná atsarūn?

— Operacejis nūdalī.

— Ak Dīvs! — saucīni pavadāja sōpeiga nūpyuta, kuru iztraucāja parksķīnš ausī. Klausulá nūkloudzāja i sōpeigs tukšums atsabolsōja vysūs daudzūs, tukšūs ustobu koktūs.

Syunōja kundzá steigā sazagierba, pajāmá īvōriejuma trauceni i skrāja.

Beja lejš leits i zámá beja mykla. Iz cīti īmeitō celená spaitōja mozys, dzidrys iudiná paļtš. Rosa mirdzāja zōlī i lopōs. Syunōja kundzis skots apzastōja pi kuply sazīdiejušom aštrōm i smōrdeigim plokšim pi mōjis pakōpom. Jei rōvā zīdus, a rosa byra jai iz mietelá i kūrpom. Drusku tū nūpurynōjusá, jei steidzās iz slimineicu. Sleidāja kōjis. Tūs nadrūsumu vāļ vairōk kōpynōja pa vysim šim godim saklauseitī nūstōsti, kas tautys fantāzejī beja desmit-kōrteigi pōrsnāguši sovu patīsū lelumu. Tī šausmynōja cylvāku prōtus.

— Maitinā varbūt īvainōta. Varbūt jai nūrauts kaidis piersts? — dūmōja Syunōja kundzá i nūtreisāja šausmōs, īzadūmojūt šō skaistō bārna pīmīleigū izskotu, sabūjōtu iz myužu.

Beidzūt klēt beja slimineica.

— Voi as pieški palyku vaca, voi slyma? — dūmōja Syunōja kundzá, kod jōs vysu myužu pīlsātys ītņōs i gaitenūs pīrodušūs kōjis pieški mātās pi gludō linoleja, tai ka mōsa pōrs ņaizis jū pīturāja pi rūkys, lai napaklyup. Jōs sirdī bailis jaucās ai redzeišonōs prīcu.

Mōsa apzastōja pi vīnys gultys i Syunōja kundzis acš īzaūrbá satveikušijā maitinis sejī, kura tik cīži leidzynōjās jōs myrušōs mōsys sejai.

— Cik naseņ, kai as jū moziņu nešu pi krysta... I tagad tik lela, tik skaista!

Maitinis ovālō, paaugstynōtā temperaturā pīsōrtušō seja boltyjā spylvynā beja izyrušūs motu sprūgu īrāmeita. Acš breižim daga, breižim vōki ai garom skrūpstom tōs nūsádzá cīti, a lyupōs gulāja sōpeigs smaids...

Tod Syunōja kundzis skots pōrsleidāja par vysu maitinis augumu zam sagys, kryta iz kōjom i jōs viereigōs acš tīvleit pamanāja zami saplokušū sagu.

— Ai Jezus! — jei gondreiž nadzieržami izdvásá i vaicojūši pacálá acš iz mōsu.

Mōsa apstyprynojuši pamōja ai golvu.

— Amputātys, — jei teicá.

Osorys ritāja pa krystamōtis lobsirdeigū vaigu. Vivianna atvārā acš, dzili i sirsneigi īzavārā krystamōtis sejī i

pasmaidāja gaišu, draudzeigu, dvāselis sylvtuma pylnu
smaidu.

— As tūmār atbrauču... Atvežu zīdus... — jei sacāja, ai
rūkom tausteidamōs ap golvu. — Tá jī koč kur beja...

— Tá! — sacāja mōsa, izlykdama iz maitinis kryutim
Syunōja kundzis atnastōs pučis.

Maitiná satvārā krystamōtis rūku. Syunōja kundzá juta,
ka maitinis kermenš nūzaraustāja treisōs, jōs sirdái
traucūtis dzeivái preteim, a ašná tryukums miļzeigō
nūplyuduma deļ tū apslōpāja. Maitiná tik parōvá zūdu i
īmyga iz myužu...

Saturs

Rīkstu kolnā. <i>Pōsoka</i>	(izdūts 1943.godā)	5
Kaču draudzinā	(izdūts 1944.godā)	23
Puisāns ai kozu	(izdūts 1944.godā)	41
Jaunī zōboki	(izdūts 1943.godā)	57
Dvāseļu dīna	(izdūts 1943.godā)	66
Lidmašinā	(izdūts 1943.godā)	72
Lálá	(izdūts 1943.godā)	79
VADAKLA	(izdūts 1943.godā)	84
Braucīņš pi krystamōtis	(izdūts 1949.godā)	96

Sakōrtōjusā Ilona Salceviča.

Ontona Rancāna nūformiejums i zeimiejumi

Salykta SIA «Latgales Druka», īspīsta Riezeknis tipografejī, Bazneicys īla 28.

6 nūsaceitōs īspīdlūksnis ofsetdruka. Laidusā klajā O.Rancāna
izdevnīceiba Preiļūs. A.Upeiša īlā 3 - 49.

Izdeviejdarbeibys registracejis aplīceiba Nr. 2-0871.

Leigumcena, 1000 eksemplari, 1996.gods

